

**ЛІТЕРАТУРНА
КІРОВОГРАДЩИНА**

**ЛИТЕРАТУРНАЯ
КИРОВОГРАДЩИНА**

**ПОЕЗІЯ ПРОЗА
ГУМОР САТИРА
ПУБЛІЦИСТИКА**

**КІРОВОГРАДСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ
КОНГРЕСУ ЛІТЕРАТОРІВ УКРАЇНИ**

2010 р.

ББК 84(4УКР)6я44
УДК 82

Л64

Літературна Кіровоградщина. Альманах/Упоряд. Бідненко Н.І. - Кіровоград: Центрально-Українське видавництво. - 2010. - 206 с.

Колектив авторів висловлює глибоку вдячність депутату Кіровоградської обласної ради Вінницькому Василю Михайловичу (директору ТОВ “Укртрансгаз”) за вагомий матеріальний внесок у видання цього альманаху.

ISBN 978-966-1588-35-5

© Центрально-Українське видавництво 2010.
© А.Ковалішина, А. Курганський, Д. Танський,
І. Кримська, А. Чечель, С. Шпудейко,
О. Шпирко, Н. Бідненко, П. Пархоменко,
М. Ільїн, А. Юрченко, А. Кримський,
О. Коваленко, Ю. Авруцький, О. Надутенко,
В. Білошапка, 2010.

УКРАЇНСЬКА ПОЕЗІЯ

Алла Ковалішина

Алла Олександрівна Ковалішина народилася 27 липня 1960 року у м. Жовті Води Дніпропетровської обл.

Автор п'яти збірок поезій. Активно друкується в періодиці. Член Народної академії творчості інвалідів.

Член Конгресу літераторів України.

ПАМ'ЯТЬ У РОСАХ-ПЕЧАЛЯХ

А над усім – слово

У венах слів – гаряче сонце:
Зігріє серце? Спелить?
Я зрозуміти маю конче:
Чому мені цей світ болять?

Чому не можу просто бути,
Шукаю світла у імлі,
І намагаюся збагнути:
Чому живу на цій землі?

Мабуть, тому, що світить сонце
І всіх любов'ю зігрива,

Тому, що за моїм віконцем
Ростуть дерева і трава.

Тому, що різнокольорово
Над світом райдуга встає.
А над усім: спочатку Слово –
Було, і буде, й нині є...

Осіннє

Субтитри осені – дощі –
Записані в похмурий вечір,
І жовтень в жовтому плащі
Печальні опускає плечі.

Шле есемески листопад:
«Привіт усім! Я вже в дорозі!»
Примерзлий пізній виноград
Дзьобає у садочку осінь.

Зайду у Всесвіт-інтернет:
На сайті неба – чорні хмари.
...У душу проситься сонет –
Під плач осінньої гітари.

По іншу сторону

Дівчатко простяга долоню,
Благає: ласки? Співчуття?
Дитячих мрій крилаті коні –
По іншу сторону буття.

Хтось кине в руку копійчину
Та і забуде вже за мить

Про бідолашну ту дитину,
Яка у світ прийшла... просить.

Дівча рахує гроші-сльози,
В очах – дорослий біль і сум.
...Скалічене дитинство босе
Хто в світі виставив на глум?!

Липневий зошит

Спурхнув метелик кольоровий
Над пахощами ніжних квітів,
А сонце солодко-медово
Стікало у долоні літа.

Всміхався день, теплом зігрітий,
Розніжені сріблясті хвилі
Несла ріка в обійми світу.
Аж раптом хмари густо вкрили

Розхристано-прозоре небо
Й сховали сонце в чорний кошик.
Десь grimнув грім: «Дощу вже треба.»
І падав дощ в липневий зошит –

Розписаний медами сонця,
Колоссями пшениці й жита.
... В моє просвітлене віконце
Дивилось літо, чисто вмите.

Ціна кохання –
Відкрита рана.
Ціна мовчання –

Печаль незвана.

Десь ходить світом
Мій спомин босий,
Та знає літо,
Що прийде осінь.

А світ безмежний
Дає нам знаки,
І ми залежні
Від Зодіаку.

Життя триває.
Лиш біль, мов злодій,
Не відпускає
Красу мелодій...

Пам'ять у росах-печалях

Ночі симфонія чорна
В серці озвалася болем.
Часу невпинного жорна –
Те, що судилося долі –
Все перетруть на минуле:
Ніч цю, й симфонію тиху,
Тінь, що в вікні промайнула,
Щастя, і радість, і лихо...
Пам'ять на серці гаптує
Золотом ластівки-миті –
Ті, що не згадують всує,
Сміхом й сльозою розлиті
Десь на життєвих стежинах,
Десь на космічних скрижалах.
...Ранок у росах-перлинах.
Пам'ять у росах-печалях.

Здрастуй, весно!

Білі клавіші ранку
Потривожили сон.
Увірвалася п'янка –
Серце взявши в полон –

Свіжим подихом вітру,
Журавлиним «курли»,
І заповнила світлом
Світ, який берегли

Зорі синьо-казкові
Від зневіри й імли,
Щоб сади вечорові
Від кохання цвіли.

...Здрастуй, весно-надіє –
Віковічна краса!
Все співа, все радіє:
І земля, й небеса...

День спливе

Тануть дзвони у небі високім.
Жовті айстри журбою ячать.
До душі пригорнувся неспокій –
Розставань неминучих печать.

Ніжним смутком озвалася скрипка
До дерев, до трави, до ріки.
На воді тихо скинулась рибка.
День спливе, зронить слід у віки...

Ті зорі

П'янкий від чебрецю і полуниці,
Зникає сонця диск за небокраєм,
І знову уночі мені наснитися,
Що нас з тобою ще в житті немає.

Не нам світили зорі до світання,
Ті зорі – лиш натхнення для поетів.
Та вигадає світ моє кохання,
А я тебе вигадую в сонеті...

Ти не знаєш...

А чи знаєш, як тануть медами
Світлі мрії, що вже не збулись?
А чи знаєш, як пахнуть дощами
Гарні дні, що минулись колись?
А чи знаєш, як пам'ять снігами –
Біло-біло – сліди заміта?
...Ти не знаєш, бо вже поміж нами,
Поміж наших небес – німота.
Ти не знаєш, бо ти – лише казка:
Хто допише щасливий кінець?
Не приходь більше снами, будь ласка –
В світі досить розбитих сердець...

Анатолій Кримський

Український поет, прозаїк. Виступає також у жанрах короткої п'єси, літературної пародії, автор численних критичних статей та передмов до творів українських і російських авторів.

Член Міжнародного співтовариства письменницьких Спілок (Москва), голова Кіровоградської обласної організації Всеукраїнської творчої спілки «Конгрес літераторів України», член редакційної колегії газети “Література та життя” (Київ).

НА КРАЮ ОЙКУМЕНИ

«На краю ойкумени стоїть моя хата»
(Юрій Кириченко)

Ти вже більше і в снах
Не приходиш до мене
І не будиш
Бодай на зорі...
Я давно зупинивсь
На краю ойкумени
У своїй старечій
Порі.
Тільки крила – гай-гай
Охололи удосвіта
І холодною стала
Земля
І загіркли меди,
Не скуштовані досита,
Що невтішним прозрінням
Болять.
Розпашілі вітри
Бешкетують над клунями,
Як примари порожньо-пусті,
І чаклунні серця
Вже давно розчаклунені
У простому, як двері,
Житті.
На краю ойкумени
З учора із вечора

Мій причілок сумний
Височить,
Та лелече крило
Над ставками лелечими
Одиноко і сумно
Ячить.

Держава на «зеро»

*«...справжні таланти за
прилавками не стоять.»*
(газетна репліка)

Якби такого не балакали,
Я, може, міг би ще мовчати.
Стоять таланти за прилавками,
До сліз стоять і до проклять.
Кишені, драні і спорожені,
Здаля показують мені.
Стоять Шевченки вже народжені,
Але задушені на пні.
Із-під новітніх “авангардів”
Не грянуть рими молоді,
Бо вже немає Енгельгардтів,
Є «помаранчеві» вожді,
Котрі і совість по авоськах
Розфасували на торги...
Нема Брюлових і Жуковських,
Є тільки ярма і борги.
То ж не повернуться додому
Душевні щедрість і добро, -
Стоїть від Сяну і до Дону
Вся Україна - на «зеро»!
І понад трестами та главками -
Брехня, облуда і пітьма...

...Стоять таланти за прилавками,
Бо шансів вижити нема.

Купіть талант (непоетичні реалії сьогодення)

Письменник продає роман
На площі,
Письменник продає талант
За гроші.
Кричить роман на весь майдан
Надривно:
«Купіть талант,
Купіть талант
За гривню!»
Хоч сядь та й плач –
Прийшов читач
На площу,
Зайшов за ріг, купив пиріг
За гроші,
Із'їв пиріг, іще спромігсь
(На решту)
На хліб і чай, і на трамвай
Нарешті.
Спустів майдан. Лежить роман
Самотній,
Немов сміття... Таке життя
Сьогодні.

Уже були
І пекло, й рай,

Уже і підлості
напився.
Не забувай, не забувай
Вогню,
В якому я
Топився!
Стікав вогонь
З твоїх долонь,
З жорстких уст,
Немов багнети,
Із буйних слів,
Із тихих скронь,
З лиця, блідого,
Як замети.
Гадав – довіку
Не спиню,
Не загасю,
Не відболію...
То ж не чіпай
Того вогню,
Нехай хоч трішки ще
Потліє.

Чи в шепіт перейшло –
Від комишу,
Чи пролунало
На поталу грозам:
“Як я тебе ненавиджу!” –
Душа.
“А як же я без тебе з дітьми?” –
Розум.

Таке воно, оце життя, –
Бубнові карти.
Якщо вмирають почуття,
Навіщо жарти?
Як рветься нить, якщо бринить
Спокута слізною,
Як щось змінить,
Чи замінить
Уже запізною.

Дощі пішли.
На мочарі
Стоять чаплі
Намочені.
Стоять собі,
Не хиляться,
Прямі й сумні
Як милиці.

Валерію Гончаренку (замість епітафії)

Прости, що не приходжу на могилку
І що за упокій не п'ю давно.
Дивлюсь щоразу крізь знайому шибку,
Як твої птахи линуть крізь вікно.
Без показух, без фальші і без вереску
Мовчать зі мною у німій журбі.
Все вересневе залишилось вересню,
А все, тобі призначене, - тобі.
Як тяжко, друже, в одиноцтві зимньому
Нести комусь ялинові гілки!

Чи й там, де ти, зеленими озимими
Твоїх поезій стеляться рядки?
Напевне – так, - вчувається крізь сполохи
Сумних небес на вранішній порі,
Як тихо дзвонять в небі дзвони соняхів –
Правдиві, не позичені, твої!
Пробач – не вмію солодко балакати,
Цього обоє не любили ми.
Клянусь ніколи по тобі не плакати
Образливими п'яними слізьми
За обжиранням, що зветься поминки,
За позіханням (хтось говорить – сум).
Прости мені докори всі і помилки
Та освяти очей моїх росу.
Допоки я – і ти у серці житимеш,
А там, дивись, вже скоро і мені
Прошелестіти колосками житніми
На білому, останньому, коні.

«Друзям»

Не ходіть до хворого в лікарню
І, скупе ховаючи мурло
За словами: «Як ти тут – шикарно!
Я без... той... зачинено було» –
Поскоріш ідіть собі, де сяє
Празька ванна й польський унітаз.
Хворому облуда заважає,
Він скоріш одужає без вас.
Й не лаштуйте на лиці турботу,
Дивлячись у зболене вікно,
Як в душі у вас лише банкноти,
М'яті і знецінені давно.

Елегія

Ось так – хмаринкою легкою
Над біглим світом пропливу.
Махну здаля тобі рукою,
Впаду дощем в гірку траву.

Дихне вітрець – не згадуй лихом,
Зітхне верба: літа-літа...
Моє «прощай» озветься тихо
Цілунок на твоїх устах.

А на душі так легко й чисто,
Як в синім небі повесні,
Лиш десь заплаче особисто
Моя гітара по мені.

І в очереті хлюпне риба,
Щось залепече верболіз,
І місяця прозора скиба
Повільно спуститься за ліс.

І в тихім мороці крайнеба
З землею зіллється тоді,
І знову я прийду до тебе
У сни пахучі й молоді.

Я сьогодні поїду в місто,
Де не був уже років сто,
Де у парку, зірвавши листя,
Осінь грала нам вальс-бостон,
Де верби посивілі пасма

На поталу вітрам дала,
Де тому не вмирили айстри,
Що любов наша ще жила.
Я піду по асфальтах вулиць
Через всю порожнечу площ,
Там, де наша гуляла юність
І шуміла, як літній дощ
І тамуючи крок і подих,
Як тоді, на світанку літ,
Піднімуся на шостий поверх,
Де давно не працює ліфт,
І, можливо, по силі звички
Прочитаю останній вірш
До дверей, де висить табличка:
«Я ще буду. Приходь пізніш».

Ірина Кримська

Українська поетка, наймолодша (28 років) і найтитулованіша в Кіровоградській обласній організації “Конгресу літераторів України”, лауреат Всеукраїнського та двох міжнародних конкурсів у Києві та Торонто, відзначена премією Кабінету Міністрів України за вклад у розбудову молоді української держави, номінація – художнє слово.

ГІРЧАТЬ СЛОВА

Заново

Заголосили вітри та по літеплу...
Що там – турботи, дебати, політики,
Зовсім байдуже, що зливи минули, –
Наша це осінь, а інше – минуло.

Впали горіхи на землю турботами.
Що ж ми і досі навпочіпки ходимо?
Спини згинаєм – чи хто не побачить?
Чуєш – щось тепле, загублене плаче!

Може, наплачеться і перестане?
Наше майбутнє блукає містами,
Вежу будує з цукрової вати,
Вчиться униз головою стрибати.

Удвох зустрічає, навіки відречених,
Плутає вирази, репліки, речення,
Тільки б сказати – погляньте у дзеркало –
Не до прощання ці дзвоники дзенькають!

Вже не роками, а кроками міряйте,
Вчіться по-новому марити, вірити,
Доки дерева не зовсім послули.
Ваша це осінь. А інше – минуло.

Чорна балада

Пам'яті В'ячеслава Чорновола

Чорний степ під чорним небом,
Чорнога.
Під Чорнобилем чорнобиль
Пророста.
Вздвож дороги аж півсвіту
Заступив:
Чорне листя, чорні стебла,
Чорний пил...
Як же сталось, як стряслося,
Як воно?

Нас по-чорному обдурено
Давно, -
Почорніли синьо-жовті
Прапори,
Вдалині червоно-чорний
Майорить,
Мов на долю нашу з тилу
Напада, -
З-за тризуба чорний молот
Вигляда.
Чорний ворон каркнув звістку нам
Лиху:
Чорний кузов на бориспільським
Шляху!
О, помилуй, Боже милий,
Чорний дзвін:
Чорно! Чорно! Чорно! Чорно!
... Чорновіл...
Хто наступний? Може, Гетьман?

І війне
Чорний спогад у минуле
Кам'яне:

Калнишевський... Скоропадський...
Чорний шлях
Простягається по гетьманських
Кістках
Серед тисяч укорочених
Життів...
Прокидаюсь. Лець сіріє
В темноті.

Оця зима, немов на прощу

Прийшла, ховаючи одчай.
Холодить вітер мокру площу,
Гірчать слова. Думки гірчать.
І хмара душ, узятих в шори,
Понуро суне крізь багно.
Сліпі кроти залізли в нори –
Їм все одно.
Їм все одно, що гнеться спина,
Що горло терпне від проклять,
Що жодна в світочку дитина
Не хоче в муках помирать.
Зима бере в свої обійми,
Кричать граки: «Пора! Пора!»
Було – людей губили війни,
А нас дурна понищить гра.
Там, де блукає костюмаха
І мерзне в п'яти Сатана,
Примарна височіє плаха
Для нас.
Та вперейми смертям і кризам,
І щоб жажнути десь «оту»,
Святий Отець одягне ризу
У ніч Різдвяну золоту,
І зазернить кутя в горнятку,
Попід калач залізе страх,
І в іній вкутає колядку
Сільська малеча по дворах.
І хтось осліпне, хтось прозріє
Й від того кулю пустить в лоб,
Погляне з яселець Месія,
І бризне сміх для того, щоб
Отой, що очі має, - бачив,
І чув отой, що не оглох...
Іде зима на прощу, значить
Прощення буде. Бачить Бог.

З кожним витком спіралі
Далі від супокою.
Вам до мого Граалю
Вже не подають рукою,
Ви невід'ємним скуті,
Тим, що як зникне – горе.
Вам до моєї суті,
Наче птахам – за море.
Ви на землі довічно,
Вам не кортить на волю,
Серце тому засвідчить –
Я не хотіла болю.
Вчора, «і нині, і прісно,
Завше, хвилину, «Доки?!»
Нам наодинці тісно
І припікає дотик.
Чи крізь далекі далі
Спогад біди накоїв?
З кожним витком спіралі
Далі від супокою.

Остання згадка

А вечори ті пахли ладаном,
А вечори ті медом капали,
Та зорі в узголів'я ладили,
Та лиш свічки над нами плакали.
А десь дзвонили до вечірньої,
Молились десь святі чи грішники,
А я хотіла бути вірною,
А я хотіла бути ніжною.
І світ льодяником-крижинкою,

І душу спогадом роз'ятрюю.
А я хотіла бути жінкою,
А я хотіла стати матір'ю.
А вечори ці пахнуть пустою,
А вечори ці – медом-грутою...
Запнуся маминою хусткою,
Піду до церкви. Чи спокутую
Ті зорі, що із неба в голову,
І ті свічки, що неосвячені?
А сніг у коси – білим коливом...
А вітер шепче: «До побачення».

Страйкує серце, пам'ять – бастіон,
А спогади – немов порохівниці.
Я знову й знову бачу дивний сон:
До мене горда прилітає птиця.
Бринять корогви, крешуться шаблі,
І коні ранять копитами тишу,
А горда птиця на своїм крилі
Мій спокій наполоханий колише.
Тут ятаганом розривають світ,
Звучить сурма немов забутий класик.
На бойовім коні кара-джигіт, –
Спіткнися, коню, я вже відреклася.
Вже під замок заховано коран,
Горить чадра неначе павутина,
І звичне неприховане «кара»
Ніхто стрілою вже не пустить в спину.
І хай ще стогнуть від копит жита,
І хай стомились невгамовні крила,
Та горда птиця, мов Урус-шайтан,
Всі бастіони пам'яті розбила.

Анатолій Чечель

Народився в селі Новий Стародуб Петрівського району Кіровоградської області. Закінчив музичну студію, училище культури, потім музично-педагогічний факультет Кіровоградського державного педагогічного інституту ім. О.С.Пушкіна. Тривалий час працював викладачем музики в Олександрійському вищому педагогічному коледжі ім. В.О.Сухомлинського. Відмінник народної освіти. В.Кіровограді з 2001р.

Автор збірок: “Таємна мить і пам’яті, і слова”, “У позолоті теплих слів”, “Із глибини віків”.

Член Конгресу літераторів України.

На покуті стара лампада
Під образами - і кутя,
Верба і лози винограду,
Це все - продовження життя.

Мені так мати говорила...
Її слова чатують світ.
Та відійшла давно вже мила,
Своїх ще не доживши літ.

Засмаглий батько в білій майці
Під запорошеним вікном.
І мокрі коси на фіранці
Від сліз розхлюпанним цебром.

А за вікном буяли весни,
Стелилось долею життя.
І пахло ладаном небесним,
І в клоччя рвалося буття.

Живі молитви та ікони,

Жива і пісня тиха там.
Звучать, як невидимі дзвони,
Як данина моїм батькам.

Рандеву для щастя

Скувалось щире серце ланцюгами,
Настояне весною і дощем,
Занурилось у непідкупний щем
І побрело незнаними стежками.

Вузькі ворота і вітри вихрасті
Вели у чорно-білу тиху даль.
На рандеву, де скрипка і скрипаль
Охрестять крадькома думки про щастя.

Нестримані таємні перегуки
Нашвидкуруч злетілися в душі,
Вражаючою втіхою вночі
Гріховно так ласкали білі руки.

Під солов'їну пісню над бузками
Він пригортав її і цілував,
А я чомусь так юних ревнував
І біль скував всю душу ланцюгами.

Враз зойкнули ясні переконання
Тих пломінких і безтурботних днів,
Під невгамовний солов'їний спів, –
Що споконвічним є земне кохання.

Камертон душі

Зітреш ти бруд в душі своїй
У поєдинку з долею.
Прудких думок медовий рій
Метафорами зболений.

Чи зійдеш ти серед думок
Тим паростком золоченим,
Чи проросте вагомий крок,
Зневірою не збочений.

Чи пропадеш, як синій дим,
З подіями хвалебними,
Чи порятунком молодим
Засієш землю зернами?

Злетить у вись пророчий тон,
Душі твоєї камертон.

*«Вмирають Гоголі безсмертні,
А мертві душі все живуть...»
Валерій Гончаренко*

Ти сам побачив – мозок їх
Немов просіяний крізь сито.
“Так ось собака де зарита” –
Про них сказати Гоголь міг.

Не мертві душі ожили,
А ожили лише скелети,
І непорушні всі декрети,
Як міф, розвіяли вони.

Не мертві душі ожили,

А відновити їх зуміли,
Щоб темні душі скам'янілі
Дурити й грабувать змогли.

Не мертві душі ожили
З людської давньої хули...
Втім, правда іншою була –
Бездушність їхня ожила.

Спраглі душі (диптих)

I

Боже мій! Яка ж вродлива ти!
І вуста твої м'які, вогнисті...
Не зумів, жадана, розвести
Тих болінь, що серце ніжно тисли.

Промені зігріли з висоти
Полум'ям нерушену поставу.
До небес хотілось піднести
В журавлинім леготі – отави.

Янгол випадково пролетів
Чайкою стрімкою над Інгулом...
Двері раю відчинила ти,
Спраглі душі дивосвіт відчули.

Боже мій! Яка ж вродлива ти!
Я бажання зупинить не в силі...
Чарівні дива сплели мости
З неповторних літ, з високих цілей.

II

Від думок стриножених, болючих,
Що бринять, маскуючись, на дні,
Боже! Захисти мене – не скручуй
В перевесло, згублене в борні.

Рветься соломонове бажання
З відчуттям полону й теплоти;
Захисти мій шал передостанній,
Від спокус незримих захисти!

Бо уста розгублено палають
Поцілунком над твоїм плечем...
Рве нутро моє – я відчуваю,
Як медовий щем в душі пече.

Непідкупно згвалтувала душу
Без гріхів, обіймів і межі;
Пілігримом вічності я прошу –
Боже! Захисти і збережи!

Ода кумиру

Радіє хтось, як пахне море,
А хтось занурився давно.
Підвладне все; чужі нескори,
Де врунить пристрасть і вино.

Крокує тінь по-під парканом,
Як незрадлива цінна суть.
Жіночі чари - отамани
Шляхетним дотиком грядуть.

Біліє лампа капюшоном,
Розплутує шалені дні.
І моря шум, і сміх, і гомін

В колочій і дзвінкій пітьмі.

За присмерком і грім, і вітер
Гуркоче, наче камінь з гір.
Але на серці легкість світу,
Бо ти зі мною, мій кумир.

Лебедині перегуки (диптих)

I

На мережані хати
Опустивсь тихий сум.
Осокори крислаті
В самоті, в лірі дум.

Запліталися коси
У верби за вікном.
Зажурилася просинь
Над прозорим ставком.

У ранковім буюнні,
Білокінних садах
Щебетав невгамовний
Заворожливий птах.

І стеги, і отави
До околиць села
Заросли васильками
Гомінкого зела.

Рушниками стелилась
В серпанковий полон
Доля, сповнена сили, –
З материнських долонь.

II

Затихла юність. Причаїлась
Серед пахучих полинів,
Туди я подумки летів,
Де доля мудрістю світилась.

В словах і звуках, серцю милих,
П'янки клубочуться рядки.
Лишилися поряд на віки
Очей привітних теплі зливи.

Безповоротно в ранніх зорях
Полотнами святих картин
Здригнеться тиша павутин
І над Дніпром, і біля моря.

І в лебединих перегуках
Тих днів ніхто не здожене,
Розмай незримо не мине,
Перейде до синів, до внуків.

Гімн Кіровограда

Живуть краяни – мирні земляки.
Понад Інгулом, там, де місто-сад.
Його вали фортечні навіки
Благословляли, мій Кіровоград

ПРИСПІВ

Чисте небо, сонце над Інгулом
Гріє кришталевий водопад
Хай живе сучасним і минулим
Величавий мій Кіровоград.

Нас не здолав ні турок, а ні лях,
Відкинули його за небокрай...
А корифеїв світлий творчий шлях
Прославив мій благословенний край.

ПРИСПІВ

Мій рідний дім я бачу наяву,
І хліб, і сіль – народу оберіг,
Надією і вірою живу,
Бо найдорожчий батьківський поріг.
ПРИСПІВ.

Оксана Шпирко

Очолує Олександрівське районне відділення Кіровоградського обласного літоб'єднання "Степ", член Конгресу літераторів України. Активно друкується в українських періодичних виданнях, альманахах.

Автор трьох поетичних збірок: "До моєї душі на гостини", "Не плач над розами любимого", "Іду на "ТИ"

КИНЬ ЗЕРНО У РІЛЛЮ

* * *

У реєстрах номер не знайти –
Хто останній на землі за щастям?
Чом на долю випали світи,
Де воно стрічається нечасто?
Знову буде мука колисать
І водить по колу по-під руки,
Знов обступить слів незрима рать
І візьме мій спокій на поруки.
Надивлюся збоку на чуже,

І терези схибить заздрість біла,
Що моє, як тіло, в негліже
І раніше строку посивіло...

16.07.09

* * *

Моя картина – вохра і лазур,
Землі шматочок і шматочок неба –
Ось для життя і вся моя потреба –
З хаосу вигаптовувать ажур.
Мій острів без початку і кінця,
Без берега у Всесвіті і слові,
З народження я з ним одної крові,
Хрещениця диявола й Творця.
Не розрізнити, де який алюр,
Де незбагненне змінює логічне –
Миттєве все, лише чекання вічне...
Моя картина – вохра і лазур.

16.07.09

* * *

Селилося життя і пуп'янком чіплялось,
Із космосу душа несла у лоно суть,
Під серцем почуття клітиною вросалось –
Це так твоя любов в мені хотіла буть.
І вість благу несли нам ангели крилаті
Про те, що два життя еднаються в одне,
І радості без меж було в затишній хаті
Й, здавалося, весь світ до ніг мені впаде.
Воно вже знало там, що я – його вже мати,
Що щастя вже на двох, бо серця в тілі два,
Та, мабуть, не одній мені судилось знати,
Де витоки надій миттєвість обрива.
Не вийшло, не зійшло, не сквітло первоцвітом,

І лиш сталевий біль й дорога сліз зійшлись,
І крик нутра стояв над всім гріховним світом,
І марила душа про вічне, як колись...

02.07.2009.

* * *

Я дістану рукою небо
І зберу із зірок намисто!
Це так легко! Це так і треба,
Бо зіниці твої так близько!
Бо це небо таке неозоре
Уночі, коли світ - колиска,
Коли очі твої - як море,
Коли серце твоє - так близько!

05.07.2009.

* * *

Серед тисяч облич
я впізнала тебе одного, -
хай все людство кричить,
що я цим розгнівила Бога,
і за те, що ти був
мені зливою в безмірі неба -
півжиття відділю,
щоб тепер стати небом для тебе.

12.07.2009.

* * *

Я не за ідеал - за досконалість.
Але боятися всі такими бути.

зоря-царівна –
відкрита радість,
відкрита згуба –
ти йшла, і знав я,
що ти не вільна,
що ти моєю
повік не будеш...

* * *

Є зміст у всьому: у краплі й слові,
У серці добрім, у серці злому,
У світлих душах, у темних расах,
В одній хвилині, в столітнім часі,
В сльозі болючій, в безсилій втомі,
Він є у крапці, він є у комі,
Він був у сонці і був у зливах,
Він буде в неба очах щасливих,
Він буде в пісні у журавлиній,
Він є у кожній моїй дитині,
В гріху він навіть - захочу скільки –
У сірих душах не буде тільки!..

10.07.2009.

* * *

Кинь зерно у ріллю. Хай діжде свого часу!
Хай крокує життя по узбіччях планет -
Хоч коли ти дійдеш до свого Парнасу,
В перехрестях бруківок відкривши секрет.
Кинь у серце любов - це найважче з людського,
Хоч і скажуть тобі, що її вже катма,
Не навчившись любити - не поженеш більш нічого,
А в тобі завеснить - і заграє сурма.
Кинь у всесвіт життя дорогою ціною,

На Венери і Марси, в галактики всі,
Кинь вогонь у тіла і живою водою
Окропи, оживи, освяти повесні.
Не згори, не зверни, не згніви свого Бога,
Не лаштуйся в парчу, а лаштуйся в просте,
Бачиш - святістю тче твої ранки дорога -
Кинь зерно у ріллю! Хай воно проросте!

10.07.2009.

Ти знаєш, як пишуться вірші
І всі одкровення поета,
Як сили з'являється більше
І тісно стає у тенетах?
Як знову попроситься слово
І ляже в рядки коло мене,
І я в котрий раз по-новому
Відчую, що я - королева!

16.07.09

Слова не болять. Бо вони не твої.
Це просто слова перехожих.
Я виграла в тебе всі мирні бої
І сліз напилась переможних.
Скидаю шолом, і на землю - мечі -
Їх брязкіт поглине тиша,
І втомлений ангел засне на плечі
Їй мене, як дитину, вколише...

12.07.2009.

Сплету вінок - і кину по воді,

І у сорочки замочу мережку,
Я долю виглядала ще тоді,
І зорями вимощувала стежку.
Та розійшлися колами роки
І маком відпалав вогонь Купала,
І течія швидка Інгул-ріки
Зірвала кладку, що була між нами.
А доля - зловтішається собі,
Чутки вже обростають бородою,
А я шукаю знову у юрбі
Той світ, що називається тобою.
12.07.2009

Ти не знаєш, що за мука,
Коли муза в серце диха,
Коли біль, як серце, стука
І коли сміється стиха,
І коли, як перед Богом,
На папір лягає сповідь,
І коли душа-небога
Розливається, як повінь,
І коли життя складаєш
З клаптиків малих і більших -
Ти не знаєш і не визнаєш,
Як народжуються вірші!

12.07.2009.

Доки ще не пізно

Стукай, серце, доки ще не пізно,
Бо усім дорогам є кінець,
Стукай в грудях, як у власній пісні,
Щоб життя не вийшло нанівець.

Стукай ніжно у своїй любові,
Як маленька грудочка жива,
Стукай, серце, в теплі сни бузкові,
Поки ще не висохла трава.
Стукай, мов бруківкою копита,
Коли зради вмить збивають з ніг,
Поки ще остання не пролита
Із очей сльоза на чистий сніг.
Стукай уночі і вдень, як море
Свій нуртує хвилею прибій,
Стукай щастям, поки ще не горе,
Поки світ не знищив суховій.
Подивись: ще так багато весен,
І такі ще діточки малі!
Стукай, серце, налягай на весла,
Доки ми із Богом – на землі.

Бажай ту жінку, що віщує пристрасть,
Що солод в тіло лле, немов нугу,
Бажай її, позбавлену користі,
Розкішну душу, стомлену й нагу.
Бажай ту жінку, що любов віщує,
Не зраджує ні Богу, ні собі,
Бажай земну – святою стане все,
Їй тебе до неба вознесе в мольбі.
Бажай оту, що із життям у змові,
Що сьому Богу заповідь мине,
І битимешся за яку – до крові.
Бажай у снах і наяву МЕНЕ.

І був той чай, як захід сонця,

Та він без тебе вже схолов,
І став отрутою, мов стронцій,
І не зігрів холодну кров.
Та рухаючись, як амеба, –
Без напрямку у суєті,
Я все ще вірую – у тебе,
І чай чекає на плиті.

РУССКАЯ ПОЭЗИЯ

Наталья Биденко

Украинская поэтесса Автор поэтических сборников «Мелодия несбывшейся любви», «Ты был прекрасен, как Париж», «Казалось, все давно испито». Заместитель председателя Кировоградской областной организации Всеукраинского творческого союза «Конгресс литераторов Украины».

ГОРЕЧЬ НА МЕДУ

В понимании жизни не вечности
Ищем в небе божественный знак...
И к тебе я – чужой бесконечности
Все стремлюсь, не приближусь никак...

Ветры нашей эпохи,
Так жестоко неверные,
Чьи-то “ахи” да “охи”
Над поступками скверными –
За чужого любимого
Рвусь в неправедный бой.
Я хочу – неделимого,
Я хочу – чтобы мой!
Я нарою окопов,
От невзгод защитив...
Ноты валяются скопом,
Нарушая мотив.
Дрогнут тонкие пальцы
Над гитарной струной...
Ветра вечные танцы
Над несчастной страной...

Экстрим

Не люблю постоянства в погоде,
Монотонность ее мне противна:
Если дождь – чтобы был с половодьем,
Если солнце – так чтоб сверхактивно!
То ли ты подустала, природа,
Что пропали и ливни, и солнечность?
И вокруг ведь совсем не погода,
А лишь так, переменная облачность!
И с тобою: ни ссор, ни скандалов,
Ни страстей выражения скорых...
Не могу я гореть вполнакала,
Коль на газ – так дави до упора!
Разберусь наконец, в чем причина,
Что пропали и грозы, и солнечность...
Ох, не тот ты, наверно, мужчина,
Ты лишь так, переменная облачность!

Наши встречи – обид череда,
Нам обидеть – как дело чести.
Только мыслью о сладкой мести
Утешаемся иногда.

Наши мысли – нестройный ряд,
Если встретятся снова руки,
Все меняя – цвета и звуки,
И прохожих случайных взгляд.

Ах, как будет та месть сладка!
Но со вкусом соленым крови
Поцелуи в своей основе...
Так люби меня – до “Пока!”

Женская логика

Душа твоя опасная – обвал, водоворот.
Хватаюсь за соломинку, глотаю кислород.

А в небе опрокинутом – инверсия любви,
И, кажется, утрачены все праздники мои.

Я в омуте безумия шепчу: “Ты не зови!”
Но тысячеамперный струится ток в крови.

Ловлю губами жадными упавшую звезду,
Ты слышишь – не зови меня. Не жди. Я не приду!

Душа твоя прекрасная, моих страстей накал...
Ты ж видел, что согласна я, так что ж ты не позвал?..

Ах, этот август – осени преддверие –
Своею зрелой щедростью манит,
А возраст с высшей степенью доверия
Мне шепчет, что слабеет мой магнит.

Но что мне физика! Я лирике обучена...
Поправ все сроки – что за канитель! –
Твоя любовь, моей рукой приручена,
Мне скажет: “А у нас сейчас апрель!”

Разрешите: нацелую ваши губы,
Разрешите: засмотрю глубины глаз.
Не спешите: мы любовь погубим
Переплетом из ненужных фраз.

Погодите: осязая это тело,
Изучаю все – и клеточку, и пядь.
Погодите: я пока несмело
Буду жажду разжигать и утолять.

Разлюбил: боюсь любовной боли.
Отпусти: не будет что терять...
Птицей в тесной клеточной неволе
Буду крохи-встречи собирать.

Я твоя, ничего не подделаешь –
Так по жизни легла колея...
Не пушистая я, и не белая,
Но твоя... Потому что твоя.

Я камикадзе, видно, по призванию:
Бережь себя – какой, скажи, резон?
Шепчи: “Люблю!” – и все твои признанья
Во мне взорвутся сотней килотонн.

Лечу, парю и пересекаю небо...
Где ты – там я... И прерванный полет...
А сказка – быль... А жизнь моя – как небыль...
Я – камикадзе. Ты – мой самолет.

Вселенским холодом разит
От фраз твоих, от стука дверью...
И бьюсь в тебя я, как в гранит,
В своей ненужности уверяюсь.

Удар, удар, затем откат –
И разлетаюсь пылью пенной...
В висках стучит любви набат:
“Одна я в вашей жизни брэнной!”

Не холодите ваших рук,
Сплеча живое не рубите...
Как страшно оказаться вдруг
Водой, закованной в граните.

Ты – мое ключевое слово,
Ты – единственный правильный стих...
Мы уносим любовь как основу
В край, где лес неизведанно тих.

Где луга с предосенней травой,
Где дубы дарят дождь желудей,
Сохранив нашу тайну с тобою
От чужих и недобрых людей.

По глотку приняв порцию воли,
Мы уйдем без стенаний и слез –
Мы познали на собственной боли,
Что такое двух душ симбиоз.

Как ни верти,
 а наша жизнь –
 как синусоида:
То обласкает и закружит,
 а то ест поедом!
И по квадрантам
 с тобой, любимый,
 опять разбросаны...
И все изгибы
 коварных линий
 пестрят вопросами...
Ты плюс, я минус,
 проходим ноль,
 и вновь меняемся...
Сухою цифрой
 измерить боль
 и не пытаемся.
Мы совместимся
 в конце концов
 в квадранте нежности...
Обрывки линий
 замкнут кольцо...
 Виват, погрешности!

Вновь разлукою сердце надколото,
Снова холод безлунных ночей,
И качается грустное золото
У березки на тонком плече...

Помолчим, пока дождь говорит о своем,
Промолчим, что мы так ненадолго вдвоем...
Отшумит, отгремит, отсверкает, уйдет –
То ли был, то ли не был над бездной полет.
Ни уйти, ни остаться... Печален исход –
К этой музыке грешной не выдумать нот.
На вопрос о любви ты и я промолчим –
Для таких откровений не знаем причин.
...Отложив на потом неизведанность ласк –
Помолчим. Пока осень не выстудит нас.

Разминулись. В пространстве и времени.
Этот факт нам, увы, не исправить...
И упала любовь тяжким бременем –
Что нам зря пред собою лукавить?

И живем, как дамоклы усталые,
Уповая на случай с везеньем,
В давнем прошлом цветы небывалые
Заменив сухостоем осенним.

Дай же веры, Господь, понадежнее,
Дай надежды, Господь, повернее...
Пусть туманы клубятся, но все же мы
Ждем, что небо для нас просветлеет.

Ты вернешься ко мне из зимы
В мою позднюю стылую осень,
И у Бога – хоть в дар, хоть взаймы –
Мы тепла и удачи попросим.

Но сгущается полог из тьмы,
Со снегами приходят бореи...
Ты вернулся ко мне из зимы,
Да никак я тебя не согрею.

Замерзают слова на лету,
Те, что головы прежде кружили,
И грозитя зима: «Замету
Эту осень, что вы одолжили!..»

Любовь и жизнь не терпят статики:
Как говорится, все в дыму...
И эгоисты, и прагматики
Стремятся каждый к своему.

Ни страсть, ни ненависть не слушают
Резонных доводов ума
В альтернативе: что же лучше-то –
Не то тюрьма, не то сума?..

В спираль сжимаются Галактики,
В пар превращается вода...
И лишь в одном приемлю статику:
Что ты – со мной и навсегда.

Читая Бунина...

Сквозь тени обиды, невнятность мольбы
твой образ не виден – там ретушь судьбы.
Где лучик алеет, готовый пропасть –
там в темных аллеях хоронится страсть.
Сквозь тонкую призму осенних дождей –
то свадьбы, то тризны, то смена вождей...
Там кистью тумана закрашен простор
и свежее раной болит разговор...
И собственных мыслей тревожный разлад
бесстыдно вползает в бунинский ряд...

Расставанье – горечь на меду,
И руки касание печально...
Унесу в глазах своих беду,
Чтобы счастья в них не замечали...
Расставанье – горечь на меду.

Расставанье – горечь на меду,
И обрывками бессвязной речи:
- Не хочу, не буду, но приду
В тот предел, что называют Вечность...
Расставанье – горечь на меду.

Не вчера, не завтра – в настоящем
Я иду по треснувшему льду...
И во вкусе губ твоих пьянящем
Расставанье – горечь на меду.

Пётр Пархоменко

Доцент Кировоградской летной академии, пишет на русском языке. Автор нескольких стихотворных сборников, изданных в Украине и России. Активно печатается в литературных изданиях Кировограда и Санкт-Петербурга.

Член Конгресса литераторов Украины.

Войдите в христианский храм

Выпал снег. На санках детвора.
Радость у родителей на лицах.
А вот мне не до потех двора.
Сердце дрогнуло подбитой птицей:

Беспризорный голубь на снегу,
Мертвый, под жилой пятиэтажкой!
Видно, он в морозы и пургу
Голодал и околел, бедняжка.

Замело все снегом, замело,
Приуныли голуби на крыше.
Ты пошли им, Господи, тепло.
Дай им пропитание, Всевышний!

На морозе ежедневно дед
Продает прохожим сигареты,
Голубям даст крошки на обед –
И они теплом людским согреты.

С кормом протяните им ладонь.
Сядут вам на руку – руку друга,
Хочешь – разгляди их, хочешь – тронь,
Заворкуют - радостно для слуха!

Люди! Расчищайте снег для них,
«Гуль-гуль-гуль!» - скажите, корм бросая.

Голубь видит! За какой-то миг
Соберется небольшая стая.

Вы войдите в христианский храм –
На иконах голуби в нем святы...
Корм несут бездомным голубям
Будущие летчики – курсанты.

Птице самим Богом дан полет.
Ты ж, мечтая над землей подняться,
Подготовить должен первый взлет
И со всем дурным в себе расстаться.

Чтоб летать надежно над землей,
На земле взлети сначала духом:
Стань своей возвышенной душой
Беспризорным птицам верным другом.

Январь 2004 г.

Морю

О, море! Уверен: не знаешь ты старости,
Играя песком серебристым до звона.
Страхнешь, как седины, ты пену усталости
И юным становится вновь твое лоно.

Я знаю, что ты на волнах, как на струнах
Мне можешь сонату на память сыграть,
Иль в звездах искристых и отблесках лунных
Ласкать меня влагой, как нежная мать.

И вот я иду к тебе снова под вечер,
Чтоб, встретясь с тобой, утомление снять.

Волною обнимешь меня ты за плечи,
Ты будешь меня в колыбели качать.

Шуршаньем песка, перекличками чаек,
Накатами волн, как дыханьем грудным.
О, море! Я другом тебя величаю.
Ты с детства мне стало родным и святым.

Не погуби любовь свою (романс)

Не огорчай ничем любовь свою!
Она сродни весеннему цветку,
Стиху, который тайно ночью тку.
Она возвышенна, хрупка, ранима,
Как ландыш под листком, душой хранима.

Не обижай ничем любовь свою!
Ни безрассудной ревностью, ни злостью,
Храни её как дорогую гостью.
Во имя света от любви - прости,
Дай нежности в твоей душе цвести.

Не унижай ничем любовь свою,
Как запах от цветка, она - от Бога,
Не будет песни без неё, ни слога.
Так бойся же любовь свою вспугнуть
И сам цветком неповторимым будь.

Не погуби ничем любовь свою...

24 - 26 февраля 2007 г.

Осенняя молитва

*Я молчанью у звёзд учусь.
С. Есенин*

Как сиротеет, блекнет сад,
Цветов осталось в нём немного.
Они озябшие дрожат
И просят солнышка у Бога.

Пошли им, Господи, тепла –
Они ещё недолюбили!
И сделай так, чтоб, как и я,
Они счастливыми все были.

Как у меня, чтоб жизни их,
Хотя и поздно, озарились,
И осенью сердца у них
Весенней радостью забились.

Дай солнечных осенних дней,
Дай долюбить им, доцвести,
Как дал ты дочери моей
На склоне лет моих расти.

Господь, цветами я лечусь,
Не отдавай их скорой тризне.
Не у цветов ли я учусь
Несокрушимой жажде жизни?

Осень 2008 г.

Первая бабочка

Кажется странным, торжественным, вздорным:
Март чуть пригрел, на тропе моей грязь...

Первая бабочка, красная с чёрным,
В солнечных струях, порхая, зажглась.

Замер, вспугнув её, я на тропинке,
Стал наблюдать за полётом тайком.
Вдруг она, радуясь этой заминке,
Села на влажный у ног моих ком.

Пить! Тебе хочется пить, дорогая!
Нету цветов и не скоро нектар.
Солнечный мартовский день, догорая,
Может послать тебе влаги лишь дар.

Как хорошо, что хранят ещё влагу
Дачи Писецкие, их низина.
Здесь, у Биянки, поближе к оврагу,
Рано тебя разбудила весна.

Как ты красива! Смотрю, восхищаясь!
Непредсказуем свободный полёт.
Кажется, с коконом-сердцем прощаясь,
Бабочкой радость и стих мой вспорхнёт.

весна 2006 г.

Свечи **(романс)**

Вновь вспыхнули каштанов майских свечи,
Гирляндами восторженно зажглись!
Не верится, что их наступит вечер,
В свечах когда-то прекратится жизнь.

Ужели их наступит тоже вечер,
В таких цветах вдруг прекратится жизнь?

Цветы в душе имеют тоже раны,
Они болеют тоже по-людски.
Жизнь коротка их, отцветут каштаны,
И упадут беззвучно лепестки.

Жизнь коротка их, отцветут каштаны,
Слетят, как капли воска, лепестки.

Вот так и мы уйдем под звуки альта.
Они безмолвно, а о нас – молва...
Цветы ложатся на погост асфальта,
Рисуя для романса мне слова.

Цветы умрут, заняв погост асфальта,
Оставив для романса мне слова.

Спешу я жить! Сгорают в храмах свечи
Еще быстрее, чем на каштанах цвет.
Я знаю: свечи вечны человечьи,
Коль ты творец, в любом труде – поэт!

И только вечны свечи человечьи
У тех, кто был творец, в труде поэт.

Май 2004 г.

Майские ночи

Майские ночи! Вас ли забуду!
Яблонь душистых чуть розовый цвет!?
В сердце цветы не забуду! Повсюду
Лунный таинственный свет.

Майские ночи! Ветер порывами,
Словно волной, обдаёт мою грудь.

Хочет назвать нас с тобою счастливыми,
Светлую радость нам в души вдохнуть.

Если я с вами останусь в разлуке,
То и тогда не забыть мне о вас.
Ночи! И яблонь душистые руки,
Руки, так нежно встречавшие нас.

весна 1963 г.

Лилии

Посвящается Лиле Кагарлицкой

Что за пожар за резной занавеской
На подоконнике северном?
Это за тюлем, пронизанным леской,
Лилии вспыхнули веером.

Как напитались вы красного цвета,
Гордые, стройные лилии!
Мало в вазоне земли вам и света,
Только вода – в избытии.

Каждое утро, пред тем как напиться,
Вас я поил, мои лилии,
Но не пришлось вам другим поживиться,
Только любви обилием.

Вот вы какие! В вас алое сердце.
Ясные, милые лилии!
Вы распахнули души моей дверцы
Женственным вашим всесилием.

Дам долюбить я вам, дам насладиться,

Рвать вас – ведь это насилие.
Девушки вы, я открыл ваши лица,
О, мои нежные лилии!

Октябрь 2007 г.

Отцветают цветы на балконе,
Блекнет розово-радужный цвет.
Ах, цветы грустивших бегоний,
Думал, вам увядания нет.

Ваша тайная, милая нежность
Угасает, как будто закат,
Как у первой любви моей внешность,
Те, кто видел её, говорят.

Ты богата тремя сыновьями
И, наверное, счастлива ты.
Но морщинки легли под глазами,
Потускнели они, как цветы.

Увядают цветы на балконе,
Меркнет их бледно-розовый свет...
Для тебя ж, как для этих бегоний,
Увядания в памяти нет.

Осень 2007 г.

Маме, пересаживая цветы

Освежаю листочки цветов
Так, как ты меня в детстве учила.
Не твоя ль у меня к ним любовь,

Не твоя ли духовная сила?

Помню, мама, ты, мною гордясь,
При соседках, погладив, хвалила.
Ты во всём ненавидела грязь
И цветы, как детёнышей, мыла.

Если б ты была, мама, жива –
Листья б фикуса пыли не знали,
И полы (не нужны просьб слова)
Каждый день бы до блеска сияли!

...Протираю листочки цветов
Влажной тряпочкой сверху и снизу...
Помню: пыль вытирал с плитусов,
Мыл икон золотистые ризы...

Тебя нет... но в душе ты со мной.
И я твой, как и был, несмышлёныш.
Мне всё кажется – нежной рукой
Поседевшие волосы тронешь.

Октябрь 2009 г.

Елена Надутенко

Украинская поэтесса. Известный общественный деятель Украины, исполнительный директор Кировоградского отделения Союза предпринимателей Украины, лауреат рейтинга “Личность-2006”.

Автор шести поэтических сборников.
Член Конгресса литераторов Украины.

Я ТОРОПИЛАСЬ ЖИТЬ

Ольвийская баллада

У моря синего на скифском берегу,
Где эллинский причалил галеон,
Блистательный был город заложен –
Пусть боги Ольвию веками берегут!

В своих хоромах, Аресом храним,
Торговец жил – и дочь-красотка с ним.
Отец дитя невинное любил,
Он жемчуга и ткани ей дарил.

Красою девушка вся в маму удалась,
Гречанка Платонидою звалась.
Что в имени? Красу, как ни зови –
Она – любовь, рождённая в любви.

Поблекнет мрамор статуи иной
Перед её пастельной белизной,
Пушистый волос обручем зажат,
На шею локонов спадает водопад,

И полутенью лазурит небес
Густых ресниц скрывает тёмный лес.
Не устают от резвой беготни
В сандалях лёгких узкие ступни.

Ноги подъём изысканно высок...
Под грудью шелковистый поясок
Тунику элегантно подхватил,
Сам Зевс в неё Венеру воплотил.

В те годы мирно Ольвия жила.
Со скифами торговля бойко шла,
Гружёные товаром корабли

В Ольвийский порт различный скарб везли.

Сюда свозили из далёких стран
И амфоры с маслами, и шафран,
Коней гнедых, каурых, вороных
Из Илиона. Нет коням цены!

Полировались камни мостовых
Колёсами тележек грузовых,
Сандалями, подковами копыт.
Ни днём, ни ночью Ольвия не спит!

Среди камней у края городка
Текла вода струёй из родника.
И вечером из дома налегке
Ушла гречанка с амфорой в руке.

Здесь, вдалеке от шумов городских,
Как степь близка, как летний вечер тих,
И звон цикад негромким говорком
Перекликается с хрустальным родником.

Вдруг перед ней, как будто бы во сне,
Явился скиф на взмыленном коне.
Его коня холёные бока
Из барса покрывали торока.

А в серебре чеканенных стремян
Чернел удобной обуви сафьян.
Бездонной ночи тьма в его очах,
Из рыси плащ приколот на плечах

Заколкой, где тотема виден знак.
А под плащом сверкает акинак.
Восторг и страх в её глазах стоят.
Красавица потупила свой взгляд.

В перстнях золотых он подал руку ей:
- Садись в седло, красавица, скорей!
Негоже девушке одной ходить в ночи.
А Платонида, бледная, молчит.

Он посадил красотку на коня:
- Домой свезу, не бойся ты меня.
И мерный стук подкованных копыт
Над улицами Ольвии летит.

Туники шёлк, оправленный в пурпур,
Как крылья бабочки скользил по глади шкур,
А запах гривы, чёрной, как булат,
Впитал в себя жасмина аромат.

Дыханье жаркое молодого степняка
Сжигало мрамор шеи в завитках,
И сердце билось трепетно в груди,
Боясь произнести: - Не уходи!

А вдалеке ложилась на ковыль
Сарматской конницей встревоженная пыль,
И тучей смертной к городу неслась...
Сражалась Ольвия, но варвару сдалась.

В багрец заката уходил сармат,
Везя в седле свой белокурый клад,
А с шеи пленницы, из-под руки врага,
Нить оборвав, скатились жемчуга.

В слезах смотрела девушка назад,
Где Ольвию огня сжигает ад,
Где с алчным гетом в схватке удалой
Пал юный скиф, пронизанный стрелой.

Прошли века, покрыли камни мхи,
Букв эллинских дожди размьли вязь.
Стоят в степи, и немые, и глухи,
Руины стен, векам не покорясь.

Наступит, может, чья-нибудь нога
На впаянные в камень жемчуга.

Реквием коту

В душе зияет тишь и пустота...
Скончался кот, что мною был любим...
Семь жизней, что назначены котам,
Остались не использованы им.

Он съел отраву, сделав к смерти шаг,
Яд одолеть ему не стало мочи:
И стекленеют золотые очи,
И стон его звенит в моих ушах.

Мой милый котик, нежности комок,
Мой лекарь, друг, философ молчаливый!
Я так хотела, чтоб ты был счастливым ...
Но твой, увы, уже окончен срок.

Котёнок мой, ты так внезапно стих...
Я не забуду мягких лап твоих!

Из осколков

Я тебя собрала из осколков,
Из того, что хотелось самой,
Полагала, что будешь ты мой,
Только мой, до остатка – и только!

Роли я для тебя сочиняла,
Оживляла словами уста...
Жаль, тогда я, ей Богу, не знала,
Что внутри у тебя – пустота.

Пустота безответного эха
Опускается пеплом на дно...
Неудачная вышла потеха,
И осколки не склеить в одно.

Уничтожу – и больше не буду
Над беззвучным сосудом дрожать.
...Не напрасно осколки посуды
Не советуют дома держать.

Семейка

- Собак ты любишь? - задан был вопрос.
- Люблю самцов с манишкой впереди!
- Тогда я буду верен, словно пёс,
С условием: на цепь не посади.

Спросила я: - А любишь кошек ты –
Вальяжных мам и миленьких котят?
- Люблю, но досаждают им коты, -
Гуляют кошки там, где захотят.

В одной семье живут два существа,
То лаются, то ласково мурчат,
Качают днём то деток, то права,
А ночью колобком в обнимку спят.

Полотно

О, сколько было мне дано,

А сколько мною же потеряно!
Кромсала жизни полотно,
Что было мне судьбой отмерено.

И шила гладью и крестом
Узор любви иголка резвая.
Но истрепался он потом
И я ненужное отрезала.

С тех пор я в руки не брала
Иглу и нить цветную с пальцами,
А жизнь размеренно текла
На полотно песком меж пальцами.

Но как мне хочется расшить
Последний лоскут в разноцветие,
В узор затейливый вложить
Всё, что не прожила на свете я.

Плуты

И так наивность мне видна без лупы.
Был выбор дан, и выбор сделан мной,
И дорогой заплачено ценой
Заложницей доверчивости глупой.

В массиве планов, мнений и амбиций
Веду извечно проигрышный спор
С набором дел реальных и афёр,
Не слушая подсказок интуиций.

И удивляясь каждую минуту
Напору и находчивости плутов.

Чужая любовь

Кусок чужой любви достался мне.
Такой любви, которой я не знала.
Она костром, пожарищем пылала,
А я кружилась искрою в огне.

Она смогла мой холод растопить,
Раскрепостив комок зажатых нервов,
И, превращая праведницу в стерву,
Не спрашивала, быть или не быть?

В костре любви я не сгорела, нет!
В костре любви я душу обогрела,
Постигла то, о чём мечтать не смела,
Забыв гордыню и избыток лет.

Чужой любовью я не обожглась,
Я из золы забвенья поднялась!

У изголовья

Давай, сынок, о жизни потолкуем...
И будет днесь. Как было в прошлый раз.
Ты шёл ко мне с дежурным поцелуем,
Пожатьем рук и парой битых фраз.

Спешил отдать не столько долг сыновний,
Сдаётся мне, скорей хотел узнать,
Как долго час и ту минуту ждать,
Чтоб в скорбной позе стать у изголовья.

Тебя насильно в гости не зову.
Ложь и неискренность, увы, плохой советчик.
Но как-нибудь скажу тебе при встрече,
Что я для тех, кому нужна, живу.

Визит ангела

Неясный сон ещё смежает очи,
Звенит струной пронзительная тишь,
Но сквозь канву воинствующей ночи
Уже ко мне ты, Ангел мой, летишь.

Летишь ко мне, чтоб стать у изголовья,
С чела стереть ночное забытё,
Поднять с постели тёплой и с любовью
В ладонь мою вложить перо своё.

О, Ангел мой, таинственная птица,
Посланница неведомых миров!
Моей рукой ты водишь по страницам,
Макая в ночь волшебное перо.

Визит твой краткий на заре прервётся
На грани ночи и триумфа солнца.

Сердце

О, сердце бедное! Не жду я благосклонности!
Как беспощадна я с тобой была!
Щемящий трепет роковой влюблённости
С тобою я делила пополам.

Тебя не часто радостями тешила,
Тебе неведом сладостный покой,
И ты стучало в напряженье бешеном
Во мне, непредсказуемой такой.

Истерзано предательством, обманами,
Распято временем, подорвано бедой,

Саднишь рубцами, кровоточишь ранами,
Сбивая с ритма монотонный бой.

Пока считаешь ты остаток времени –
Я на коне и ноги прочно в стремени.

Темным-темна

Фантазии распались в прах
На зимней стуже, на ветрах.
Заиндевшее окно
Моей души темным-темно.

В угасшем пламени свечи
Надрывно сердце не стучит,
От обещаний фраз и слов
Закрыты двери на засов.

Никто не ступит на порог,
Не постучится в мой острог
И не плеснёт в бокал вина.
Темна душа моя, темна.

Никто на тризну не придёт
И не заметит мой уход,
Не бросит алые цветы
К ногам разбившейся мечты.

Как трудно жить, мечту круша!
... Темным-темна моя душа.

Лук амура

Зачем из глупых обещаний
И слов пустых плести канву?

Мы оголёнными мечами
Перерубили тетиву.

Амуром пущенные стрелы
Летели в омут пустоты,
Ложились, не достигнув цели
На расстоянии версты.

На расстоянии разлуки,
На территории любви
Мы обагрили кровью руки
И лук сломали. Се ля ви!

Досталось в драке и Амуру.
Не лез бы между нами... сдуру.

Николай Ильин

Николай Николаевич Ильин (Стефан Николаевич Яркоцкий).
Родился на Урале в семье польских цыган. В 1998 г. переехал в Украину, живет и работает в г. Кировограде, печатается в периодике. Н.Н. Ильин – единственный в мире первым перевел сказки Пушкина и Ершова на цыганский язык. Автор поэтического сборника «Миг жизни».

Член Конгресса литераторов Украины.

Кто сотворил?..

Все вперемешку в первый день творенья:
Шипенье волн, полет небесных тел...
Чей замысел? Чей план? Чье воплощенье?
Кто сотворил?
Кто этого хотел?

Кто начал? И закончил ли свой поиск?

Все кажется не так! А слово – только писк...
Он бросил все, ничуть не беспокоясь
О том, что гибнет в магме жарких искр?..

Но как же необъятны величины:
Вселенная – за ней еще одна!..
Исчерпан поиск,
Беспредельно длинный?..
Или безмерен – без конца и дна?..

И мир вокруг и мал, и безграничен;
Взывают в вечность тайны из могил;
Мир многомерен и не обезличен –
Вздываются на пике высших сил

Раскаты грома, молнии удары,
И звездный путь среди планетных сфер,
И в вакууме - времени пожары
В родимых пятнах полусгнивших эр!..

И человек – вершина мироздания!
Летающий разум в пламени светил -
Дитя, творенье высшего сознания...
Чей замысел?
Кто это сотворил?

Утро

Заметалася ночь, и, в созвездьях высоких мерцая
И пылая звездой, на щеке ее стынет слеза,
Ятаганом луны ледяные миры рассекая,
Ночь уходит по улицам тихо домой в небеса.

Колесница времен катит чинно по тракту бессонниц,
Первый луч в продырявленном небе – как призрачный перст...

Отрешенный от сна, в тайный праздник безумств и поклонниц
Отпущу свою душу навек в это чрево небес.

Там растянуто время, как вечная старая повесть,
Там бессмертье и бездна с ее западной тишины,
И огонь, что печет и сжигает мне душу, как совесть,
И тяжелое бремя тобой не прощенной вины...

Но втекает рассвет, зацепляясь лучом за карнизы,
Расплавляются тени и не оставляют следа...
Заиграла заря сквозь туман наркотически-сизый,
И врывается утро в плененные им города.

Пламенеет окно – словно в яростной пляске пожара.
Ночь ушла, прихватив за собой свет слепых фонарей,
И звенит тишина, одурев в колокольном угаре,
И зловеще смолкает на черных изгибах ветвей.

Лето

Я сладко изнемог от тишины
Жарою изнуряющего Лета,
И облака, как белые слоны,
Плывут по небу, в синеву одеты.

Я целый день шатаюсь по песку,
По кромке моря, по каким-то тропам –
Пью пиво, ем соленую треску,
Потом иду в музей со всеми скопом.

Потом лежу в томительной тоске,
Как все вокруг, распаренные Летом,
И светятся на золотом песке,
Как леденцы, ракушки синим цветом.

На лоб надвинув белый козырек,
Не пропущу ни пары женских ножек...
Тела сверкают вдоль и поперек
То бронзовой, то бледно-красной кожей.

Играет ветер, пахнувший смолой,
Кольшет лодки и траву сухую,
И окунает Лето с головой
В соленую усладу, гладь морскую.

Уходит день. За выжженной горой
Горит светило огненной медалью...
И я уйду вечернею порой,
Наполненный и светом, и печалью...

Сумерки

Настоянная на морозе ночь
Искрится, как вино в моем бокале,
И гонит беды и сомненья прочь,
А с ними – все тревоги и печали.

Снега упали, выбеляя тьму,
Накрыли сад, дорогу, поле, крыши.
Но отчего так грустно, не пойму,
Под звон снежинок, падающих свыше.

Огонь в печи твою сжигает тень,
Отсвечивая в переплете стекол,
И канул в никуда ушедший день,
Немой вопрос оставив в бельмах окон.

Жизнь идет обычным кругом,
Догорает в топке шлак,
Назвала меня ты другом –
Почему же все не так?!

Ты такой казалась бодрой,
Но ушла, прикрыла дверь...
Штора вслед качнула бедрами
И колышется теперь.

Я ведь клялся твердой клятвою,
Лишних слов не говоря,
Почему же вдруг – все надвое,
Будто все до фонаря?..

Брошу пить и сбрею бороду,
Вновь налягу на дела...
Как же все же было б здорово,
Чтобы ты меня ждала...

Как платье, мы душу порой выбиваем,
Из омуты памяти, всплыв на поверхность,
Бинты и коросты натужно срываем
И ищем под ними вчерашнюю нежность.

А глянешь назад – лишь неспетые песни.
Забывтой мелодии – пара аккордов.
И след на руке от потерянных перстней.
И ты – в тишине, но в молчании гордом.

Считаем потери, сбиваясь со счета.
А дни проплывают не пойманной рыбкой.
Взлетаем – под крыльями только пустоты;

Мосты догорают над пропастью зыбкой...

Не верим, что где-то отыщет награда.
Нас хлещут то кнут, то недоброе слово...
Поднимемся ли из кремешного ада,
Запомнив при этом потери былого?..

Память

Что мне давняя память подскажет?..
Лишь поземка пылит за окном –
Серебристыми спицами вяжет
И вздыхает, играя клубком.

Тускло светится жесткая стылость,
Оседают и тают дымы,
А на небе луна прилепилась,
Обожженная ветром зимы.

И томится мое ожиданье,
И румянится в снежном огне,
Словно первое в жизни свиданье
Мне приснилось в немыслимом сне.

Золотыми отливами воска
Догорает свеча на окне.
А далекого утра полоска –
Как вода голубая на дне.

Ефим Авруцкий

в размашистые строчки,
За этим крохкий карандашный
гриф мой
Отборной крепит строчку
к строчке рифмой.
Так я стремлюсь,
чтоб высоты достиг
Неопытный по-молодости
стих.

Кировоград, 1952 г.

Насмешнице

Хотел бы я прожить без спешки,
Спокойно, тихо, как в раю,
Но Ваши горькие насмешки
Мне жить спокойно не дают.

Когда я шел из школы с другом,
И встретил Вас вдвоем вчера,
Сказали Вы своей подруге:
– Он неприступен, как гора!

Хоть горы родились беззубы,
Но все-таки берут свое –
Помпею ведь сожрал Везувий
За смех и дерзости ее!

Вы не примите за угрозы
Все то, что намолол я здесь,
Прошу Вас –
хоть не шлите в прозе
Насмешек приторную смесь.

Коль Вас от смеха не излечит
Письмо – должны вы понимать:
Насмешку с рифмой будет легче
Моя душа воспринимать!

* * *

Когда
 бессонная ночь
Тихо
 к рассвету клонится,
И сон
 сумел превозмочь
Мутную заводь
 бессонницы,
Из Бабьего Яра
 под Киевом,
Из рва
 под Кировоградом –
Из тысяч
 еврейских могильников
От Черного Моря
 до Балтики,
Того
 сорок первого ада,
Той зверской
 фашистской практики,
Из груды земли
 и камней,
Той страшной трагедии
 вестники,
Молча
 приходят ко мне
Мои сестрички

и братики –
Мои
 пятилетние сверстники.
Кровно я связан
 по сути

С их незавидной
 судьбой,
Их я беру
 с собой,
Они –
 мои строгие судьи,
Они –
 моя
 ВЕЧНАЯ БОЛЬ!

2008

Поцелуй

Забило дыхание,
 рывок ввысь
На острие
 раскаленной молнии...
Что словами
 немыслимо высказать –
Поведали губы губам
 безмолвно!

Одни глаза
 отвернулись в смущении,
Другие

взглядом меня ужалили...
Я шел,
над собою жажда мщения
За то,
что невольно помешал им!

Вечер
глазами сонными
жмурится.
Небо
пробито свинцом.
Туча -
огромная черная курица
Молча
снесла яйцо.

Вчера луна была толстой,
пузатой,
И на вкус, очевидно,
не горькой,
Потому ее кто-то
выел за день
И мне оставил
лишь лунную корку!

О ненависти к модам
сказал астроному,
А он сообщил

(об этом не забуду никак),
Что даже звезды
стали светить по-новому –
По моде
искусственного спутника!

Народ мой

Когда
над выжженной планетой
Вой атомных смерчей
утихнет,
С небес,
как с раскаленных тиглей,
Град лавы огненной
иссякнет,
В армагеддоновском
огне том
Испепелив дворцы
и сакли,
Леса,
и города,
и села...
Назло смертям,
назло врагам
Спасенный мудростью,
иль богом,
Израненный,
с сожженным боком
Столетний старец,
Авраам,
Бредя по тленью углей
босо,
Поднимет
обгоревший посох

И на всемирном
 пепелище
Того вселенского
 пожара
Он
 обязательно разыщет
Свою подругу –
 свою Сару.
И для создания
 семьи
Они вдвоем отыщут
 где-то –
У высохшего
 Кинерета¹
Клочок
 не выжженной земли,
Колодец
 с каплями водицы,
И род людской
 вновь возродится
С неунывающей
 большой
Еврейской
 светлою душой!
Потомки боль с земли сотрут
Упорством и
 соленым потом,
И твердь земная
 им за труд
Воздаст и молоком,
 и медом.
Не раз такое было,
 скажем,
На сей земле
 с народом нашим
Чудес беспрецедентных

вехи –
Последний раз
в двадцатом веке!

2009 г.

¹Озеро в Израиле.

Вмиг время расколосось

Вмиг
 время расколосось...
И трепетно,
 и властно
В виске
 стучит твой голос:
– Я
 согласна!
Наш разговор
 окончен,
Прервалась связь
 с тобою...
Звучит,
 как многоточье,
Сигнал отбоя...
Как нелегко
 решиться
Сказать
 двухсловье это!
...Голова
 кружится,
Как планета!
Восторг
 в душе бушует,
А ноги – вата...

Что ямбом вновь грешу я –
Ты виновата!

Прости!

Когда я вновь
 к тебе приду,
Отмерив
 долгий срок разлуки,
Прости,
 что под твою беду
Не в силах я
 подставить руки.
Прости,
 что безмятежно жил,
Когда от боли
 не спала ты,
Что сон твой
 я не сторожил
В стерильном сумраке
 палаты.
Прости меня.
 За все прости,
За то,
 что не назвал своею.
Не смог
 свою судьбу сплести
С судьбой твоею.
Прости...

Благодарен я своей судьбе

Все то,
 что возвышается вдали,
Нельзя увидеть,
 если станешь рядом.
Своя
 у каждого поэта
 Натали –
Его погибель,
 и его отрада!
Жемчужину
 в глуби,
 на дне морском,
Увидеть сможешь
 со скалы отвесной,
Нырнешь за ней,
 но сдавит в горле ком,
Утонешь сам,
 утонешь с нею вместе.
Вот так и я,
 однажды заглянув
В пучину глаз твоих
 восторженно-лукавых,
Не устоял,
 сорвался
 и нырнул,
И утонул в них,
 не всплывая наверх.
И, как «Титаник»,
 что в морской глуши
Покоится,
 в сон вечности погружен,

Лежу сто лет
 на дне твоей души

Средь россыпей
 мерцающих жемчужин.
Бывает –
 я несправедлив к тебе,
Но все ж,
 благодаря тебе,
 наверно,
В клокочущем
 житейском бардаке
Пока еще
 не всплыл я
 на поверхность.
В шторм
 и в затишье
 ты верна себе,
Бывает –
 надо мной
 ты воду мутишь,

Но благодарен я
 своей судьбе
За то, что ты была,
 ты есть,
 ты будешь!

Дортмунд, 1999 г.

Не верь коварным юбилеям
С прошедших лет
 солидным стажем
Пусть прядь волос уже белеет,

Зато в душе весна все та же.

Не верь царапинам-морщинам...
Без лжи и лести,
Я чувствую себя мужчиной,
Когда мы вместе.

Забудь про годы и невзгоды –
Все в жизни было –
Ты и в ненастную погоду
Меня любила.

И я любил тебя такую,
Какой была ты –
Упрямую и озорную
С душой крылатой.

И сколько б жизнь
нас ни косила –
Скажу без лести:
Мы молоды и мы красивы,
Пока мы вместе.

27.05.2004 г.

Ностальгия

Все красоты Европы:
Готика, небоскребы
И комфорт высшей пробы
У меня в голове,
Но не снится мне Ницца –
Город детства мне снится,
И слеза на ресницах,
Как роса на траве.

Титул твой и величье
На «партийные клички»
Разменяли опричники
Лживых идей,
Но, не веря «советам»,
Воссоздал я при этом
Имя: Елизавета –
Имя внучки моей!

Изумрудные скалы,
И полотна Шагала,
И Ла-Скала ласкала
Слух мой буйством сопран...
Но душевную рану,
Поздно встань, или рано –
Не заглушит сопрано
Экзотических стран.

Ни величие Рейна,
Ни Дунай и ни Сена
Не помогут мгновенно
Мне в желанье простом -

Гладь Ингула скорее
Мою душу согреет,
Где ловил «бубырей» я
Под Клинцовским мостом.

Я брожу по Парижу...
Длинноногих и рыжих
Парижанок в Париже
Здесь увидеть легко,
Но уверен я четко,
Что до наших девчонок
Из «Пять-пять», из Кущовок

Им еще далеко!

Европейские страны
Ослепли автобаны,
Гладь – асфальт без изъяна,
Но туда кличут сны
Где, презрев все на свете,
Я сквозь дождь и сквозь ветер
Гнал на велосипеде
По валам крепостным.

Опьянен от свободы,
Но, когда через годы
Сердце требует отдых -
Смог бы к маме прийти,
И на «Дальневосточном»,
Словно в детстве, я точно
Смог свернуться клубочком
У нее на груди...

«Бубырь» – местное название рыбы «пескарь».

*Январь 2010 год,
Дортмунд – Германия.*

Анатолий Юрченко

Известен как журналист и прозаик-юморист – по публикациям в журналах и газетах Украины и России: «Перец», «Крокодил», «Украина», «Чаян», «Крестьянка», «Литературная газета», «Літературна Україна», «Вітчизна» и многих других. Автор коллективных и персональных сборников юмора и сатиры. В творческий багаж автора входит и поэзия, в том числе лирическая. Член Национального союза журналистов Украины и Конгресса литераторов Украины.

ЗАЛЫ ОЖИДАНИЙ

Тихий шепот любви не расслышишь
В нарастающем реве турбин...

Как ни яростен взлет – он не выше
Приглушенных «люблю» и «любим».

Март

Нас укроет туман
От стыда и недоброго взгляда,
Пусть все это обман,
Но другого нам счастья не надо.

И запретный наш плод
Тяжелеет от влаги туманной,
И над нами плывет
Самый странный из месяцев странных...

Судьба ли дарует последнюю милость,
Резвится ли случай, дразня беспрестанно?..
Как странно, что все-таки это случилось,
Глаза прикрываю – как странно, как странно...

Как странно, что дождь не расквасил дороги,
Что желуди падали прямо на крышу,
Что осень стояла уже на пороге,
Но был ее голос невнятен, неслышим,

Что лето углями последнего жара

В крови, на губах и на веках горело,
Что ночь холодила – да не остужала,
И что до погоды нам не было дела.

Спасибо за милость судьбы и за случай,
За все, что сложнее, чем «веди» и «буки»,

За то, что опаздывал поезд-разлучник,
Как будто пытался отсрочить разлуку.

Словно дождь, поцелуи частые –
Словно дождь на лицо и грудь...
Мы не будем с тобой несчастными –
Ни сейчас, ни когда-нибудь!

И однажды дождями светлыми
Смоет с сердца тоску-печаль,
И деревья зелеными ветками
Будут в окна твои стучать...

Торопятся, торопят – быстро, быстро!..
Вот дрогнули закрылки на крыле...
Твой красный плащ, как маленькая искра,
Проносится – и гаснет на стекле.

Ну вот и всё. И снова мы разъяты...
Еще одна кончается глава...
Темны и неопределённые даты –
И боль не умещается в слова...

Теперь – терпи. Дружи с Аэрофлотом...
А у него – туманы в октябре...

А в радуге, как в мыльном пузыре,
Бежит вдогонку тень за самолетом...

(1980-е)

Может быть, я повинен косвенно?..
Я не знаю причин иных,
Но весна до глубокой осени
Не стихала в глазах твоих,

И зима почему-то мешкала,
Отступая в сиянье глаз,
И стихии казались пешками,
И стихали, касаясь нас...

Никогда

Предашь меня, разлюбишь, проклянёшь,
Уйдёшь, исчезнешь – и не отзовёшься,
Заспишь, забудешь, выплачешь, умрёшь,
Но боль уймёшь – и ложью назовёшь
Все то, над чем и плачешь, и смеёшься.

Остановись! Молю, хриплю, шепчу,
Кричу без рифм, без ритма, без дыханья:
– Люблю, люблю, – да груз не по плечу,
За все плачу – и плачу... И... молчу:
Бессильны и слова, и заклинанья...

И я умру... Но в лабиринте лет,
Где стынет след, где блёкнет всё, что было,
Свечою на ветру мерцает свет –
Тебя не смертный, нет, любил Поэт,

И безоглядно ты меня любила.

И смерть – не холод стали у виска,
Тоска – не боль, хотя, как боль, неистова,
Грохочет молот, бьется у соска...

Ты улыбнись слегка издалека:
Пусть всё – мираж, да боль – не истина...

ПРОЗА ПУБЛІЦИСТИК А

Олексій Коваленко

ЛІТЕРАТУРИЙ ДЕБЮТ

Свого односельця Олексія Федоровича Коваленка знаю з дитячих літ. Народився він у повоєнному 1946 році і вже в початкових класах вражав своєю надзвичайною допитливістю, неординарністю мислення, глибокою любов'ю до рідного краю. Служив у війську, працював трактористом і водієм, навчався в Кіровоградському педагогічному інституті, викладав у школі, секретарював у сільській раді та очолював її виконком.

Друкувався в армійській газеті, місцевій періодиці. Нині автор десятків оповідань та нарисів, кожен з яких – то частка історичного

минулого рідного села, долі й характери земляків, їхнє суворе минуле й прагнення до кращого життя.

Хочу побажати Олексію зібрати написане у добротну книгу.

Анатолій Кримський

БОСІВКА

(правдива історія давньої легенди)

Нестерпно палило липнєве сонце. Від спеки вигоріла трава і степ був жовто-зеленим. Стояла тиха безвітряна погода і лише інколи по траві пробігали ледь помітні хвилі легенького вітру. На невеликій рівній ділянці степу, оточеній з трьох боків глибокими ярами, розкинулося село Босівка. Східна частина його щільно підступала до урочища Чернечого, південно-західна межувала з глибоким яром – Криничками, в якому, як і в Чернечім, було багато джерел з холодною цілющою водою. Північна частина села тяглася до горизонту, який зливався вдалині з землею і зникав у синюватій імлі. В Чернечім було прохолодно і красиво: тут вікові дуби, липи та граби ніби зросталися вгорі кронами і створювали в нестерпному літньому пеклі справжній рай. Ліс ділила навпіл неширока річка, яку утворювали десятки джерел з чистою прозорою водою та водопоєм для худоби. Біля водопою був майстерно зроблений загін, в якому в полуденну спеку стояли корови. Сонце сягнуло zenіту і сухе гаряче повітря обпалювало горло, а тут, у лісі, стояла в холодку худоба і мирно жувала жуйку, пастушки пустотливо розважалися на галявині, чекаючи коли матері покличуть їх у село обідати, а осторонь на старій свитині мирно муркотів носом немолодий вже Панас, який був отаманом цієї босоногої ватаги. Одягнений у поношену довгу полотняну сорочку, в такі ж полотняні штани, накривши лице широкополім солом'яним брилем, він відпочивав, незважаючи на пустощі галасливої дітвори. Пастушки любили діда за його доброту, ласку, хоч частенько по-дитячому підсміювалися над ним. Все доросле населення села в цю гарячу пору працювало в полі, незважаючи на спеку. Люди збирали найдорожче і найсвятіше на землі – хліб. Криничанський яр відділяв село від нив, на яких трудилися селяни.

Марія, одягнена в тонку полотняну вишиту сорочку, в полотняній спідниці прикритій фартухом, невтомно працювала на широкому житньому полі. Вона вправно орудувала серпом, не

розгинаючись і не оглядаючись назад, впевненим помахом зрізала жито і складала його в купки. Піт заливав очі, втома заповнювала тіло, та Марія не думала про відпочинок. Йосип, її чоловік, раніше заготовленими перевеслами зв'язував стебла в снопи.

Жінка важко розігнулася, краєм хустки витерла піт з чола, поправила очіпок і, втомлено ступаючи босими ногами по стерні, попрямувала до чоловіка. Вона збиралася йти в село, щоб видоїти корову, нагодувати дітей та свекруху і принести обід на поле чоловікові. Йосип працював без перепочинку: він і косив жито, і в'язав снопи. Навіть забув за люльку, яка мирно лежала з кисетом тютюну біля тикви з водою. Коли побачив дружину, швидко пішов їй назустріч, лагідна усмішка заграла на його губах. Невисока чорнява Марія була красунею, хоч і носила під серцем вже третю дитину, яку ревниво захищала фартухом від зурочення, не скидаючи його ні вдень, ні вночі. А дружина, розкинувши руки, жартівливо заспівала:

А сонечко котиться, котиться,

Нам додому хочеться, хочеться..

Дружньо жили Йосип з Марією. Нерідко їхній спів радував сусідів та й робота горіла у них в руках. Їхній синок, восьмилітній Василько, був помічником у сім'ї – пас із дідом Панасом корову, трирічною Вустонькою опікувалась стара Йосипова мати, яка вже не годилася для роботи ні в полі, ні вдома по господарству, лиш вигривала свої натружені літа взимку на теплій лежанці, а літньої пори на сонечку, та доглядала внучку.

– Ти додому? – запитав Йосип.

– Піду поратися, а ти принеси свіжої води з яру і пришли додому Василька, бо буде бігати голодний.

Ніщо в світі не віщувало біди для кількох сотень жителів цього південного села, яке і мало всього одну довгу вулицю, забудовану хатами, повітками, сажами та коморами, що тяглася з південного сходу на північ, та невелику дерев'яну церкву, розташовану за селом на високій горі на відстані 200-300 метрів на південь. На село неодноразово робили набіги татари, особливо взимку, коли замерзали ріки. Тому й хати в селі будувалися з двома вихідними дверима, щоб можна було втекти від ворогів, та малесеньким, на одну шибку віконечком у задній стіні.

Зараз же від спеки вигорів степ, пересохли ріки і тому було мало ймовірно, щоб появилися татари. Безпечність панувала серед жителів села, вони були заклопотані збиранням урожаю.

Марія через яр підійшла до села і попростувала його вулицею до своєї оселі та раптом побачила невеликий загін вершників, які рухалися з півночі, підіймаючи за собою хмару куряви.

– Невже татари? – подумала Марія і швидко, забувши про втому, побігла вздовж вулиці. Коли забігла в двір, побачила свекруху в калюжі крові і татарина, що ніс з хати сувій білого полотна. Вона підняла з землі велику палицю і кинулася на ворога. Останнє, що побачила жінка в своєму житті, це звірчачий оскал на обличчі нехриста і темрява огорнула її свідомість.

Йосип, провівши ніжним поглядом Марію, взяв полив'яну тикву і важкою ходою попрямував до Чернечого, щоб набрати води і там трохи відпочити в прохолоді лісу. Вже з глибини яру почув дике алялякання, свист і тупіт кінських копит. Покинувши посудину, він швидко почав видиратися на крутий схил урочища, забувши, що тут є стежка. Спочувався назад і знову дерся нагору. Вже коли вибрався з лісу, то перше, що побачив, це була величезна пожежа над селом, дим застелив горизонт. Над степом стояв неймовірний крик і плач людей. Невеликий кінний загін в гостроверхих шапках гнав від села на південь гурт людей, а інша частина загону з майном, нагробованим у селі, рухалась попереду. В полон потрапили ті, кого людологи застали на своїй ниві, або по дорозі додому. Старих і малих вирубали до ноги. Йосип зрозумів, що вже нічим не зможе допомогти цим нещасним, та й сам що він може вдіяти? Через деякий час за селом на горі тривожно задзвонили церковні дзвони, почулася чужинська лайка і раптом все затихло. Чоловік круто повернувся і попрямував до лісу, щоб попередити пастушків та діда Панаса про небезпеку. Кинувся їх розшукувати. Вони стояли в гущавині лісу, збившись у гурт біля свого отамана. Панас глухо запитав Йосипа, чи той не бачив кого з села, але чоловік лиш заперечливо похитав головою. До нього підбіг Василько, обняв за стан, маленьке тільце трусилося від переляку.

Вечоріло. В глибокому яру вже падали перші сутінки і тому на серці стало ще тривожніше.. Йосип до болю в вухах прислухався до вечірніх звуків, міцно пригортаючи до себе свого, можливо вже єдиного сина. В лісі швидко зовсім стемніло, заревла недоєсна і голодна худоба, немов би і вона відчувала лихо. Йосип сказав дідові:

– Я піду в село, а ви тут сидіть тихо.

Відсторонивши від себе сина і зігнутий горем та невідомістю, пішов між деревами на гору до села, де ще виднілися згасаючі спалахи пожежі. Через деякий час перед ним відкрилася жахлива

картина нападу людоловів: спалені хати, посеред вулиці та в дворах лежали порубані діти, старики та ті, що чинили опір ворогам. Йосип підійшов до попелища своєї хати і побачив серед двору Марію, яка лежала в калюжі крові і відкритими очима дивилася в темне небо, на якому почали з'являтися перші зірки. Неподалік від неї лежала його мати, яка немало сходила в житті доріг на цій грішній землі, зробила немало добрих справ, а померла від рук диких нехристів. Вустоньки не було, можливо згоріла в цьому сатанинському пеклі, а можливо, затоптали копитами своїх диких коней такі ж дикі їхні господарі. Він не побачив жодної живої душі, а можливо, скупі чоловічі сльози та тихі сутінки не дали добре роздивитися, оглянути згарище, що залишилося від села. Заточуючись від пекельного душевного болю, він пішов до лісу, до тих, які залишилися живими і стали йому ще ріднішими і дорожчими.

Минуло дві доби. В лісі зібралися всі, хто залишився живий, хто якимсь дивом зумів сховатися від варварів і уникнути полону або смерті. Крім пастухів, Йосипа та діда Панаса, тут було ще душ з тридцять односельчан, яких обійшла лиха година. Вони похоронили забитих, зібрали свій нехитрий скарб, який залишився після пожежі, в лісі зробили з гілля курені і почали шукати місце для нового поселення. Вирішили більше не повертатися в село, де кожен аршин землі нагадував про пережиту трагедію. Ще через день таке місце було знайдене в урочищі Синичиному. Там була вода і захист трьох лісів від стороннього ока. Ще дивувала людей та подія, що десь поділася їхня церква. Зникла без сліду, ні слідів пожежі не було, ні слідів руйнування. Диво та й годі. А гора стала нижчою, ніби її хтось зрівняв, зсунув верх. Так вона і залишилася в народі Осуненою горою з легендою про зниклу церкву, яка нібито ввійшла в землю, похоронивши з собою ворогів. І, як говорить легенда, в неділю або празник потрібно прикласти вухо до землі там, і почувеш церковний передзвін, який лине з-під землі. І не одне покоління дітвори, та й дорослих, бігали слухати дзвони.

...Вже більше 20 літ пройшло з того часу, як Панас залишився вдівцем, 20 літ тому клятві нелюди винищили його сім'ю, коли він козакував на Січі. Не один раз його привозили в чайці, чи на коні побратими порубаного, понівеченого, закривавленого, тільки й того, що живого та теплого і тоді життя його було у вправних руках кошового знахаря та Господа-Бога. Пройшов час і з'їздився сивий кінь, не стало здоров'я і, щоб не бути зайвим ротом на Січі, Панас прийшов до села, яке заснував його колишній побратим Іван Босий,

нині покійний, і в якому проживала колись його сім'я, винищена смертельними ворогами. Навіки залишився в душі старого козака незгасний вогонь ненависті і помсти до нелюдів. І залишилася втіхою старого Панаса людська череда та пастушки, яких він любив і вважав їх своїми маленькими побратимами. Зараз його непокоїла лиш одна думка: як йому бути? Ні рідних, ні близьких у нього немає, житла також, та й вік не той і сили не ті, щоб починати щось будувати. До кого прихилить він свою немолоду і сиву голову? Йосип ніби відчув душевний стан старого козака і промовив:

– До зими ми хат побудувати не встигнемо, бо треба зібрати хліб. Тож, я думаю, що ми зможемо прожити якийсь час в землянках, а згодом і хати збудуємо. Давайте розпочинати будівництво, час не стоїть. Беріть, дядьку Панасе, заступ та й починаймо будівництво нашої з вами оселі, а ми з Васильком будемо у вас в помічниках.

Старий подивився на чоловіка зволеними очима, взяв лопату, широко перехрестився на схід сонця, непомітним рухом витер непрохану сльозу і глибоко ввігнав заступ в землю. Так розпочалося будівництво житла на новому місці і заснування нового поселення. За півтори версти на схід від колишньої Босівки утворилося нове село, оточене з трьох сторін лісами.

А роки пливли нескінченною і невичерпною рікою. Зима змінювала осінь, весна зиму і лише турботи селян не змінювалися і ніколи не закінчувалися. Тільки старожили пам'ятали той час, коли в Синичиному було збудовано кілька землянок, з яких і заснувалося село, оточене з півночі Зарудним лісом, який був частиною Чорного, з південного заходу Чернечим, а східну частину села надійно захищали старезні дерева Синичинового. Ліси і подарували селу його теперішню назву **Триліси**. Розбудовувалося воно з часом по яру на захід, а потім на північ. Вирубувалися столітні дерева, розорювалися нові ділянки землі. Напував село своєю цілющою водою Панасівський колодязь, який зберігся і до наших часів.

...Старий і сивий, як голуб, Василь Крикун, колишній пастушок Василько, мав трьох дорослих синів, трьох голосистих невісточок, які постійно сварилися між собою, та цілу ораву не менш голосистих онуків. Невістки поважали свекра за його добрий, хоч і суворий, але справедливий характер. Він один з небагатьох трилісян пам'ятав той далекий і страшний день, коли залишився в лісі з батьком, втративши всю сім'ю. Гай-гай, вже давно спить у сирій землі їхній дід Панас. Більше десяти років спочиває і батько в цій святій і грішній землі. Та вже і його життєва свіча догоряє, руки

й ноги просять тепла і спочинку. П'ять літ тому переставилася в інший світ і його Настя, яку він поховав під тією вишнею, що вона найбільше любила, і з якою прожив не один десяток літ, разом виростили дітей. Було в житті всякого, як і в кожній сім'ї, та згадується лиш добре, хороше, яке не часто тішило їхні згорьовані душі. Зимової пори, коли закінчували обмолот скошеного жита, вечорами збиралися чоловіки, чадили своїми смердючими для жінок люльками і вели неквапливі розмови про господарювання, про урожай і непомітно мова перекидалася на давні часи, і тоді всі знову і знову слухали розповіді Василя та інших очевидців про набіг татар, про знищення їхнього рідного села Босівки, про зникнення церкви, яка поховала багато ворогів, рятуючи своїх прихожан. Любив розповідати старий про те, як зустрів у полі Настю, дівчину з сусіднього польського села Антонівки, яка була там за прислугу, як не давали їм одружуватися. Ой, було-було!

Василь дуже любив своє нове село, але часто ходив на місце Босівки, що вже заросло бур'янами. Тут спочивали вічним сном його мати, бабуся, інші односельці. І завжди з болем Василь згадував свою меншу сестричку, доля якої була невідома до цього часу. Синичине було для Василя та інших босівчан притулком у лиху годину, а село, засноване ними, стало рідним для всіх, хто залишився живим, Скічки, Крикуни, Добровольські, Кримські, а пізніше Гончарі та Гончаренки й інші стали його старожилами. А, можливо, не було діда Панаса, Василька, Марії? Можливо, і не було. Та були інші люди, які дали життя тим, хто зараз проживає в цьому мальовничому і найпрекраснішому в світі селі. Не вони, так інші пережили і набіги татар, і гніт польсько-литовської шляхти, приниження з боку багатіїв, колективізацію і голодомори. Та пронесли через віки найдорожче і найсвятіше-чесність і працьовитість, любов до рідної землі, до рідного краю.

КОЛОСКИ

(маленький штрих великої трагедії)

Він біг додому, ніжно притискуючи опухлими рученятами невеличку торбинку, що була зроблена з рукава маминого піджака і наповнена недостиглими колосками, до грудей. Думав, що біжить, а насправді йшов, важко переставляючи товсті мов колоди, опухлі від голоду, ноги, подумки спішив до сестричок і матусі, які на нього

чекали вдома. Йому хотілося покуштувати молодих зерняток, що були в колосках, відчуті їх молочний смак, але на торбинку він намагався не дивитися своїми васильковими очима - цей скарб належав усій сім'ї. Його з ним навіть не догнав біля лану дядько Василь, колгоспний охоронець, бо вже й сам був безсилий і пухлий, але такий, як і завжди, дуже злий і скупущий. Хлопчик дійшов до Перших балок, від яких уже було видно крайні сільські хати і йти стало трохи легше і веселіше від думки, що незабаром нагодує сестричок і матусю та й сам скуштує святих зерен, що скоро досягнуть і стануть Хлібом. Ось вже і хата дядька Андрія Берези, біля якої можна трішечки відпочити, а потім простувати додому. Він уже бачив свою домівку: вона стояла на горі Биківці, так називали цей куток села, і ніби пливла в синюватій імлі. По-сусідськи з ними жив його найкращий товариш Левко, але він вчора помер і його дядько Денис, колгоспний їздовий, який звозить всіх мертвяків у селі, одвіз на сільське кладовище. Тепер він залишився без друзів, бо десь зник і їхній собака Бровко, який також буз з ними в одній босонігій компанії.

Пригрівало ласкаве червнєве сонечко і Петруся почало хилити до сну. Він лежав на зеленій траві, яка ще не встигла пожовтіти на сонці, і дивився широко відкритими очима на синє-синє небо, по якому, мов кораблики, пропливали маленькі одинокі білі хмаринки. А рука хлопчика мимоволі тяглася до торбинки, до тих маленьких життєдайних зерняток, що лежали в ній. Він сердито відсмикнув від торбинку руку і поклав її під голову. Думати не хотілося ні про що, лише про їжу. «А що як покуштую одне-єдине зернятко, яке воно на смак?» – подумав він. Але інша думка почала відганяти першу, поки думки сперечалися між собою, рука повільно залізла в торбинку, намацала колосок і потягла його звідти. Петрик швидко пом'яв колосочок, трохи провіяв зернятка і швидко вкинув їх у рота. Запрацювали щелепи, перемелюючи молоденьке зерно, а неслухняна рука вже тягла з торбинки інші колоски, зерна яких хлопчик поквалливо їв, забувши про маму і маленьких сестричок, що безсилі, опухлі чекали його вдома. Згадав за них лише тоді, як спорожнив торбинку, не залишивши жодного колоска. Хлопчик жалісно скривився і гірко заплакав. А через деякий час у нього почав дуже боліти животик, він корчився, з останніх сил качався по траві, хрипів, хоч йому здавалося що голосно кричить, кличе людей на допомогу. Але хто його почує, хто йому допоможе?

Вранці другого дня дід Андрій, повільно човгаючи товстими ногами в порваних валянках, з відром ішов до криниці по воду і

побачив зігнуту невелику постать, що лежала під горбочком, неподалік дороги. Старий підійшов і ногою перекинув на спину легеньке тіло. Він впізнав хлопчика, який жив неподалік, на Биківці, і звали його, здається, Петриком. Це його матір і сестричок вчора ввечері Денис відвіз на цвинтар, і малий не вижив.

– Ох, горе наше велике. Старий тяжко зітхнув і ще раз поглянув на хлопчика, який васильковими очима здивовано дивився у цей жорстокий світ, ніби запитуючи - за що ж нас так?

Сергій Колесников

Народився 1949 року в селі Кам'яний Брід Ульяновського району. Закінчив Кіровоградське медичне училище та філософський факультет Київського університету ім. Т.Г. Шевченка. Автор поетичних збірок «Весни обірване суцвіття», «Кам'яний Брід», «Шлях у генії», «Поет на груші» (у співавторстві). Виступає в пресі також як есеїст, публіцист-краєзнавець. Член Національної спілки письменників України.

ПОНАД БУГОМ ТА СИНИЦЕЮ

(історико-краєзнавчий нарис)

Бог наділив цю місцину щедрими чорноземами, працелюбними і мудрими людьми. За історичними даними, люди осіли на тутешніх благодатних землях по берегах річок Синиця та Південний Буг близько 300 років тому. Та нашим землякам – члену Національної спілки письменників України, доктору філологічних наук, професору Леоніду Куценку, який, на жаль, уже відійшов у вічність, та члену Національної спілки письменників України Сергію Колесникову вдалося заглибитися більше в архівні документи, досліджуючи історію рідного краю. За їхніми версіями, села колишнього Балтського повіту, а нині Ульяновського району, виникли значно раніше.

НА ТИХИХ БЕРЕГАХ СИНИЦІ

Від переправи через річку Синиця на території села Кам'яний Брід брав початок Старокиївський шлях, який

проходив через село, а далі західним берегом Синиці до села Великі Трояни та до північної околиці Вільхового, яке й нині називається Гардова. Там з'єднувався із шляхом з Гарду. (Постійний дослідник історії Ульяновського району, член Національної спілки письменників України, доктор філологічних наук, професор Кіровоградського держуніверситету ім. Винниченка Леонід Куценко був родом із Вільхового. Леонід Васильович стверджував, що Гард був спалений Савою Чалим. На цьому місці сучасний Гайворон). Слово "гард" походить від старослов'янського "згата" (переправа), гардувати, тобто, гатити. Від Гардової шлях повертав на Синьки, а далі пролягав на північ до Умані. Слово "умань" теж походить від старослов'янського слова "гумно", що означає місце збору. Тут сходилися невеликі шляхи. На місці урочища виникло поселення, з 1656 р. – містечко Умань.

Всі названі села виникли водночас із моїм рідним Кам'яним Бродом, якому, за моїми історичними дослідженнями і версіями, понад 1000 років. Вони вважалися становими, тобто сторожовими пунктами на шляху, через які передавалися звістки (від стану до стану) до Києва про наближення неприятеля. Там, де Синиця впадає в Південний Буг, на рівній місцевості, яка пересікається балками, по обидва береги річки Синиця розташувалося мальовниче село Сабатинівка. Назва його пов'язана з ім'ям польського капітана Саббатина, котрий з великим загоном польського війська прибув у ці краї на боротьбу з гайдамаками. Розмістилися на вільних, непридатних для землеробства землях. Отож, сучасне село має дещо неправильну назву. Вона повинна звучати і писатися з двома літерами "Б" - Саббатинівка.

Поселення виникло тут після поразки гайдамацького повстання під проводом Максима Залізняка та Івана Гонта. Основне населення – це ті, хто не встиг переправитись з Максимом Залізняком на Балту. Орієнтовна дата заснування села між 1768-1776 роками. У селі була штаб-квартира капітана Саббатина, який поселяв усіх, хто бажав осісти в цій місцевості.

У другій половині XVIII століття село ввійшло до маєтків Станіслава Потоцького, згодом перейшло до його сина Мечислава, який узяв православне ім'я Михайло, а потім, за купчою, до племінниці Марії Болеславівни Потоцької, більш відомої як графиня Строганова. У 1874 році вона продала село Удільному відомству. В 1877-1879 рр. вся земля була передана чотирьом товариствам орендарів, які заснували чотири присілки - Соболівку, Старо-Сабатинівку, Ново-Сабатинівку та Маньківку. Соболівка була

названа на честь чиновника Удільного відомства Соболева. Але існувала й попередня її назва Верхівня, оскільки цей шматок землі був заселений переселенцями з Верхівки Брацлавської, що знаходилася на правому березі Синиці. Продовженням Соболівки було село Старо-Сабатинівка, північна околиця якої мала назву Гольма (від балки, яку називали гольманою), а південна – Жабокрич.

На лівому березі Синиці була Ново-Сабатинівка, а на схід, в балці Криниці, серед дивовижної краси природи, - Маньківка, яку тоді називали Криницями.

Трохи північніше, всього за кілька кілометрів від Сабатинівки, у затишному куточку над скелястими берегами Синиці, примостилося ще одне невелике село Синицівка. Однак, стара назва його – Молдованка. Засновано село молдаванами-переселенцями з Кам'яного Броду після конфлікту з місцевими селянами. У 1820 році люди отримали дозвіл Михайла Потоцького на переселення в ці місця. Поряд було ще одне село - Таужнянка, за рахунком тисячне село в маєтках Потоцьких, а назва походила від німецького слова “таузенд” (тисяча). Тут жили переселенці із сучасного села Таужне Гайворонського району. За іншими архівними даними, для заснування села було переведено 1000 кріпаків з інших сіл (йдеться про Таужне).

ВІД ЧАБАНА ЛУПОЛА

На лівому високому березі річки Південний Буг розташоване село Луполове. Вважається, що назва його пішла від прізвища чабана Лупола (слово “Лупол” у перекладі з молдавської значить вовк). У 1850 р. село мало назву Мале Красненьке на відміну від забузького Великого Красненького.

Власниками села були також Потоцькі та Строганови, котрі почали надавати свої землі в оренду вихідцям із різних місць, внаслідок чого значно зростає кількість населення. Поселенці почали оселятися і на східній околиці села. Утворилося два присілки – Кошари та Олександрівка. Назва Кошари свідчить про те, що мешканці в основному займалися вівчарством. Наприкінці XIX століття присілки злились в одне село Кошаро-Олександрівка. Кошаро-Олександрівка належала до Люшневатського церковного приходу, а з 1878 року – до Луполівського.

На захід від Луполового розташувалися села Михайлівка та Гренівка. Характерно, що в Михайлівці селились орендарі

православного віросповідання, а в Гренівці – переважно лютерани та католики. Крім землеробства, непогано розвивалися ремесла: столярне, ткацьке, теслярство.

Наприкінці XVIII та на початку XIX ст. у цих селах проживало 1525 чоловік.

ПРИВАБИЛА НЕТЕКА

Тихоплинна, спокійна річечка Нетека з берегами, порослими лозою, яка бере початок на Лозуватських полях і впадає в Південний Буг, причаровувала своєю красою не одного мандрівника в ту сиву давнину. Багато хто зупинявся помилуватися красою і, помітивши, що тут благодатна і родюча земля, оселявся назавжди. У 1822 році тут уже було невелике село Лозувата, котре належало графу Олександру Потоцькому. Поряд з ним виникло ще одне – Дельфінове, яке було назване на честь дружини графа Олександра Потоцького Дельфіни.

У 1877 році лозуватські землі були віддані в оренду. Іменами представників орендарів Юхима Бондаренка та Мартина Прибили були названі невеличкі поселення Юхимівка та Прибилівка. На честь орендаря Грена, шведа за національністю, виникло село Гренівка або Шведівка (сучасне Шевченка). У 1889 році до Лозуватського приходу приєдналося ще одне невеличке село Новоселиця, яке згодом відійшло до Шамраївського приходу. У 1896 році Шамраївський прихід було розділено на Шамраївський та Новоселицький.

Важко сказати, коли засновано Лозувату. За переказами старожилів, які передавалися від покоління до покоління, церква тут була збудована у 1754-1764 рр. У 1784 році в селі проживали 104 сім'ї, 513 чоловік. А в 1822 році нараховувалося 1066 кріпосних. На початку XX ст. в Лозуватій проживало вже 3473 особи. 42 особи були дворянського походження або шляхти, 25 - мали духовний сан, решта - селяни.

У ЗАХІДНОМУ ЛІТОПИСІ ДАТА ЗАСНУВАННЯ – 1362 РІК

Село Данилова Балка ще й досі деякі старожили чомусь називають Куца Балка. Село - одне з найстаріших у районі, бо згадується так само, як і Кам'яний Брід, у Литовському Західному літописі 1362 року. Розташоване воно біля невеличкої безіменної річки, на південний захід від залізничної станції Грушка.

У 1875 році Потоцькі продали село з його землями Удільному відомству. За переказами місцевих жителів, тут проживало багато молдован, та велика частина з них перебралася в інші місця. На початку ХХ ст. у селі проживало 1659 осіб

Наприкінці ХІХ ст. у Данилової Балці було відкрито базар, який працював по вівторках. Волосний староста Кравченко був досить впливовою людиною. Його амбіції відігравали найбільшу роль у тому, що в невеличкому селі почав діяти базар. До цього люди ходили ярмаркувати в Голованівськ.

ЧЕРЕЗ СИНИЦЮ ХОДИЛИ ВБРІД

Поміж двох пагорбів у низині, там, де річка Таужнянка впадає в Синицю, розташувалося село Кам'яний Брід. Засноване воно 1018 року як опорний пункт на старокиївському шляху воїнами польського князя Болеслава Хороброго та вихідцями з Червоної Русі (сучасна Галичина та південь Польщі). Через Синицю зі скелястими берегами ходили вбрід. Звідси і назва Кам'яний Брід. Перші храми – це невеличкі каплиці або просто хрест при дорозі.

Урочища навколо села були пристанищем гайдамаків. 1768 року, відступаючи від Умані, через Кам'яний Брід без проблем пройшов Максим Залізняк на Балту, що ставить під сумнів його бої з поляками (в селі тоді половину населення склали поляки). Існують перекази, що в кам'янобрідських скелястих печерах Максим Залізняк ховав награбовані золото та дорогоцінності і що в селі є кілька заритих скарбів.

Кам'яний Брід уперше згадується у Литовському (Західному) літописі в 1362 році. Село почергово належало Конецпольським, потім Потоцьким. На початку 80-х років ХІХ ст. графиня Марія Строганова продала його Удільному Відомству. На початок ХХ ст. тут проживало близько 3000 чоловік. Переважно вільні селяни – українці, поляки та молдовани.

Було в селі і 10 євреїв. За віросповіданням – православні та майже 1000 католиків. У 1871 році 30 сімей вільних громадян з Кам'яного Броду виселилися на Кавказ. За період з 1880 по 1896 рік частина мешканців села розселилася на присілках Таужнянка, Мощене, Кам'яногірка, Василівка, Свинарський та Купчанці, які утворилися на землях удільного Відомства на орендних умовах.

До 1820 року в селі проживало багато молдован. Та чомусь не мірилися вони з місцевими жителями-українцями і переселилися

на протилежний бік Синиці, заснували там село Молдованку (Синицівка).

ЗА 85 ВЕРСТ ВІД БАЛТИ

Біля витоків річки Нетеки на майже абсолютній рівнині, яка тільки де-не-де пересікається невеличкими ярками, за 85 верст від повітового міста Балта в середині XVIII ст. виникло село Розношенське, засноване переселенцями з Подільської та Київської губерній. Село належало до володінь Мечислава Потоцького, який був сюди засланий за участь у польському повстанні і прийняв православ'я під іменем Михайло та дав клятву побудувати в кожному своєму маєтку пам'ятний храм і розпорядився щороку із своїх доходів перераховувати по 12000 рублів на будівництво. Але потім йому було дозволено повернутися у свої маєтки, та він вибрав Париж, де знову прийняв католицьку віру.

У 1850 році своїх кріпосних у селі Розношенське Потоцький звільнив від барщини і перевів на оброк. Потурбувався також про стан православних священиків, надавши їм дармовий помол зерна в млинах та зобов'язав адміністрацію маєтків видавати кожному священику по 30 возів дров. Після смерті Михайла село Розношенське перейшло до його племінниці Марії Болеславівни Строганової. Вона відмінила допомогу священикам.

У 70-80-х роках XIX ст. Розношенське було викуплено у Строганових удільним Відомством. На початку XX ст. у селі проживало 1722 особи. Переважна більшість – православні, 65 католиків та 25 євреїв. Частина мешканців села працювала на цукрозаводі у Грушці, частина займалася ремісництвом й переважна більшість – землеробством.

ВІД ЧУДОДІЙНОГО ДЖЕРЕЛА ПІД ГРУШЕЮ

Село Грушка розташувалося на схилі при невеличкому струмку, від якого утворилося два ставочки, що слугували водопоєм для худоби. Назва його походить від старої груші, з- під коріння якої було джерело з чудодійною водою, яка й привабила перших поселенців.

Грушка та Станіславове колись належали князям Любомирським, а потім графам Потоцьким. У лісі між с. Станіславовим та Голованівськом було єгерське господарство графа Мечислава

Потоцького, в якому обер'єгермейстером був мій прапрадід по матері Зажицький. Марія Строганова, ставши спадкоємицею маєтків Мечислава Потоцького, продала ці землі удільному Відомству, залишивши частку між Грушкою та Шамраївкою, на якій акціонерним товариством збудовано цукровий завод та залізничну станцію. Тепер – це місто Ульяновка. Завод було запущено в дію 1892 року. На початку ХХ ст. в селі проживало 2035 осіб, з яких 1045 – чоловіки.

У ДОЛОНЯХ РІЧКИ СИНЬКИ

Назва села Синьки походить від невеличкої річки Синька (місцева назва річки – Синиця), що ніби в долонях держить його. Межує воно з Уманським районом Черкаської області (колишній Уманський повіт Київської губернії). Розташоване майже на абсолютно рівному місці. У середині ХІХ ст. село охопила значна кількість хвороб, оскільки в населеному пункті не було достатньої кількості води.

Синьки - одне з найбільших і також найстаріших сіл району, розташоване на колишньому Старокиївському шляху. На початку ХХ ст. в ньому поживало 2532 особи.

Основне заняття селян – хліборобство. Дехто займався тваринництвом та бджолярством.

Переходять від покоління до покоління перекази, що Синьки є малою батьківщиною видатного російського поета Миколи Некрасова. Цю історію досліджував Кіровоградський краєзнавець Юрій Матівос - заслужений журналіст України. Саме він в розділі “Персоналії” Московської (колишньої Радянської Ленінської) бібліотеки знайшов той факт, що великий російський поет народився в маєтку поміщика Андрія Закревського в селі Синьки. Немирів сучасної Вінницької області був тоді штабним містечком військових, але сім'ї офіцерів там не проживали. А батько Некрасова був капітаном. Сім'я Некрасових жила в маєтку Закревських. За деякими свідченнями, хрестили поета саме в Синьках. Синьківським дослідникам варто відшукати і переглянути церковні книги, щоб встановити істину і відібрати пальму першості в Немирова та Карабиhi. Я не виключаю, що Андрій Закревський - рідня тим Закревським, з якими дружив Тарас Шевченко. А Шевченко і Некрасов також були друзями...

А ПОНАД ЯРАМИ...

Біля трьох русел річок понад трьома Великими ярами розмістилося село Великі Трояни. Річка Синиця в'ється через усе село, а невеличкі, Синька та Безіменна, впадають у неї. Від трьох великих ярів і трьох річок і походить назва Великі Трояни, одного з найстаріших сіл району, заснованого приблизно 1018 року як сигнальний пункт на Старокиївському шляху. Та й назви кутків Ходаківка, Драпанівка, Залізняківка свідчать про те, що засновники села Ходак, Драпак, Залізняк були родом з Червоної Руси. Прізвища із закінченнями -ак, -як, -ин характерні для галицько-червоноруської групи. Окрім того, на початок ХХ ст. в селі проживала значна кількість польської шляхти, котра, не виключаю, прибула з Болеславом Хоробрим. Всього тоді в селі мешкало 2108 осіб. Серед них 109 католиків та 45 іудеїв.

Селяни займалися переважно землеробством, але були серед них і теслі та столяри, чоботарі та ткачі.

СПОЧАТКУ БУЛА ГАРДОВА

Село Вільхове розташоване на північному кордоні Подільської та Київської губерній. Село історично розрослося кілька століть. Спочатку з'явився північний куток нинішнього Вільхового Гардова. Ця частина села виникла ще приблизно у 1018 році як опорний пункт на Старокиївському шляху, на місці стикування Гардівського, що вів на сучасний Гайворон, шляху із Старокиївським. А південний куток Щурівка – це вже значно молодша частина села, яка виникла приблизно у 70-х роках ХVІІІ століття, коли в цих місцях поселився перший житель на прізвище Щур. Приблизно у ХVІІІ ст. невеличкі поселення злилися і утворилося село Вільхове.

На початок ХХ ст. у Вільховому проживало 3500 осіб.

Від автора

На жаль, у мене немає історичних відомостей про інші села, але судячи з того, що в них не було церков, а були вони приписані до інших приходів, вони виникли в пореформений (1861 р.) період. Бо у наших предків-переселенців було золоте правило: для себе будувалася землянка, а першою будовою в селі була церква.

Я не претендую на пальму першості, не ставив перед собою мети писати історію Ульяновського району. Я просто все життя цікавився історією рідного села і краю. Нехай мені вибачать мої земляки, жителі Ульяновського району, можливо, в чомусь допустив неточність. Але я продовжую працювати і прошу

небайдужих до історії рідного краю надсилати на адресу редакції газети “Сільське життя плюс” легенди, цікаві історичні факти, матеріали, які неодмінно потраплять до мене. Давайте спільно напишемо історію нашої малої батьківщини.

Сергій Шпудейко

Український поет, прозаїк. Друкується в періодичних виданнях Кіровограда, Харкова, Санкт-Петербурга, має три власні поетичні збірки.

Член Конгресу літераторів України.

ДО ВИТОКІВ СВОЇХ, ЗА ІСТИНОЮ

(журнальний варіант)

Аналізуючи свій життєвий шлях, я зрозумів, що вічних питань ми торкаємося у хвилини важких випробувань. Ось і мене спіткала така доля...Я залишився один на один зі світом після того, як поховав свою земну супутницю, з якою прожив тридцять три роки. Моїм родичам було не до мене. Інколи гіркоту самотності я намагався розбавити хмільним вином. Але те, що сходило з рук моїм друзям по застільним утіхам, мені – ставилося в провину.

Як кажуть церковною мовою, я возроптав: «Чому мені заборонено те, що дозволене моїм друзям?» Відповідь я отримав тієї ж ночі, з далекого минулого, за п'ятдесят років до нашого часу.

Наснилося мені, що я – могутній охоронець земного життя, сповнений сумління, несучи службу на березі Середземного моря, десь в районі кордону між нинішньою Сирією та Ізраїлем. Лагідне море ніжить мій погляд тисячами веселих промінців легкого сонячного бризу. Що ще потрібно для щастя? Та я не відволікаюсь від своєї службової повинності. Я знав, що в цьому лагідному морі зачаїлася небезпека для народу земного, і тому зірко спостерігав за оманливим водним простором. Раптом я запримітив гарну біляву мандрівницю, яка тишком-нишком крадеться по прибережному піску вздовж крутого схилу високого берега та пробує проскочити на суходіл не поміченою. Могутнім, громової сили голосом, я запитав у незнайки: «Пандора?»

Жіночка зняковіла та, зігнувшись майже до землі, переляканим тремтливим голосом відповіла: «Ні, я гандхарва*. Дозволь мені пройти у твій світ, адже я стомилася після далекої подорожі та хочу відпочити.»

– Гандхарва, кажеш? Ну що ж, – прогримів я у відповідь. – Чи не зі злим умислом ти прибула?

– Та я шкоди не заподію, – відповіла прибулиця.

– Дивись, бо будеш жорстоко покарана, – попередив я та додав уже більш м'яким тоном, – Ну, якщо так – то проходи, і пам'ятай обіцянку!

Після такого сновидіння я не міг довго прийти до тями і на роботі вів себе незвично, а мої співробітники після мовчазної години-другої не втримались та спитали: «Що, знову щось трапилось?»

Розповідати про нічну мандрівку у далеке своє минуле я спочатку не наважувався, але непогода за вікном все-таки спровокувала мене до приємних роздумів. Під сумне ляпотіння у вікно дощу зі снігом, я солодко промовив: «А на Середземному морі сонячна погода і лагідний бриз ніжать тіло і очі райськими благами...»

І тут у розмові настала довга пауза, яка перервалася вибухом емоцій у моїх колег: «Так ти був на Середземному морі у вихідні?! А хто ж спонсорував твою подорож?!»

Прийшлося мені розповісти все те, що я пережив у цій нічній містичній пригоді. Приятелі довго аналізували сказане мною, підозріло зиркаючи на мене, адже надто їм хотілося повірити в те, що я не в містичному сні, а наяву побував у грудневу негожу пору на теплому райському Середземномор'ї. Після закінчення робочого дня мені прийшлося завітати з ними у кав'ярню та під впливом гарної випивки знову повторити все з відповідними коментарями. Вранці я прокинувся з важкою головою, і знову відчув себе звичайною сучасною людиною. Та мої погляди на реалії життя стали зовсім іншими.

В іншому сновидінні, за дві з половиною тисячі років, я, в образі посланця Господа, спустився з небес з метою розібратися в перипетіях земного життя. Я опинився в районі тодішньої Дакії і, побачивши одягнених в чорну одягу жіночок, які сиділи у печері при свічках і молилися, запитав: «Ви Ісусу молитесь?»

У відповідь почув ім'я напівбога Осомніса. Я тоді промовив: «Ах, так, Ісус приїде через п'ятсот років!»

Третю свою подорож я здійснив уже в майбутній трьохтисячний рік і побачив можливість руйнівної ядерної війни у близькому майбутньому, що може привести до апокаліптичних наслідків для нинішньої цивілізації. На місці нинішніх висотних будинків я уgliedв залізобетонні двоповерхові домівки з хвилеподібними бетонними покрівлями

Я вважаю, що висновок з останньої пригоди не може бути двозначним. Бережімо життя у всіх його проявах. Слухаймо і будьмо уважні до волі Того, Хто Дає нам життя і Оберегає цей безцінний Божий дар! Виконуймо волю Господню – завжди і всюди. Тільки Господь всеблагий знає, що є для нас Добром, а що злом. Коли ж нас долають сумніви, то запитайте у душі своєї, а вона запитає у Господа.

Вступ

Сучасна передова наука, що займається дослідженням космосу, стверджує: всесвітом править Інтелект. Вищий розум створює світи та живі істоти, підтримує життя в цих світах.

При умові гармонізації матеріального і духовного розвитку людство зможе пізнати ґрунтовні закони всесвіту та керуватися ними для гармонійного розвитку нашого світу. Це потрібно зробити терміново, заради збереження та покращення життя на планеті. Інший, бездуховний шлях розвитку, веде до нищівної катастрофи. Часу на роздуми нам не відведено.

Ця праця розрахована на вдумливого, не заангажованого інтелектуального читача.

Шлях нашого життя нескінченний, та все ж останній Вавилон – можливий!

Кажуть, що премудрий Соломон, який пізнав всі таїни всесвіту, відмовився від безсмертя. Адже безсмертя – це пам'ять вічності, а тягар пам'яті прожитого, інколи навіть за коротке земне життя, буває надто важким. Нинішнє наше життя все-таки коротке, хоч і насичене емоційно, інколи аж занадто. А помирати майже нікому не хочеться. Тож і шукають казкарі, фантасти, філософи та лікарі отой вічний трунок молодості та вічного життя для тлінного земного тіла. Зважаючи на це, я повинен наголосити, що найбільшою похибкою людського розуму є ототожнення своєї інтелектуальної астральної

вічної сутності – душі, з нашим матеріальним скороминучим тілом. Саме на тлі цього хибного світосприймання і розвиваються згубні трагедії земних цивілізацій чи інших матеріальних світів.

Наприкінці 2002 року мені наснилась загибель одного із матеріальних світів та спасіння астральних духовних істот милістю Божою. Я спостерігав, як густий темно-коричневий морок пожирав атмосферу планети, плавив металеві конструкції, тарілки радіотелескопів та супутникових антен. Звісно, гинуло все живе довкола. Не було спасіння і на морі: небачені цунамі накривали величезні могутні авіаносці, перекидали їх у морську безодню...

Як ви розумієте, після баченого апокаліпсису відновити гарний психологічний стан, а тим паче настрої, не просто. До того ж, ця планета надто нагадувала рідну Землю. І можливо і я спостерігав загибель саме земної цивілізації.

Аналізуючи бачене, я зрозумів, що причиною загибелі матеріальної цивілізації могла бути техногенна діяльність та повне забуття Божого імені. І, головне, це були якісь космічні технології, що, можливо, націлені на встановлення володарювання у космічному просторі та використовувались для зоряних війн цивілізацією, яка не досягла відповідного духовного рівня і не мала на це морального права та відповідного благословення інтелектуально-духовних сил Добра.

Хочу підкреслити, що ці споруди, про нищення яких йшла мова, були схожі на сучасні радіотелескопи та ті, які спорудили американські військові на Алясці. Можливо, небезпечні експерименти привели до самознищення планети. Дуже обережно потрібно вибирати космічні об'єкти для можливого контакту із земною цивілізацією, щоб не викликати замість дружнього спілкування – нищівний удар у відповідь. У космосі багато могутніх, ворожих нам, сил.

Та бачив я і гнів Господній, наслідки якого ми можемо зменшити тільки молитвами Всевишньому. У цьому видінні три великі яскраві планети-плазмоїди, розмірами у кілька разів більшими за наш небесний супутник – місяць, наблизилися до Землі одночасно: на ширині екватора, в районі Близького та Далекого сходу, а також у центрі американського континенту. Я гадаю, що мені були явлені епізоди проекту знищення земної цивілізації.

Під час цієї страшної катастрофи земна атмосфера буде знищена. Збурена гравітаційною хвилею, вода поглине навіть найбільші кораблі – авіаносці. Життя в матеріальному світі зникне на довгі часи.

Ось тоді Господь забере свої вічні втілення у живі істоти в інший світ, який створюється небесними силами. Та горе тому, хто не забажає підкоритися волі Господній: його чекає вічна темрява космічної мертвої безодні.

Вже в близькому майбутньому світові загрожує страшне лихо, напророчене Нострадамусом та Вангою: третя світова війна! Окремі страхітливі епізоди цієї трагедії: нищення беззахисних мирних міст сильними державами світу цього; цунамі, яке поглинає авіаносці типу «Америка» та проноситься величезною спустошуючою хвилею по суходолу, після якої на землі не залишиться жодного хмарочосу.

Нашим можновладцям потрібно добре вивчити історію та пам'ятати мудрість, отриману людством: «війну починає один, а закінчує інший».

Без участі вищого духовного інтелекту нам буде дуже важко вийти цивілізовано з нинішньої економічної кризи. Треба всім добре усвідомити, що ця криза, в першу чергу, морального плану, потрібні надзвичайні зусилля в площині духовній. Адже, як стверджує тибетський лама Лобсанг Рампа, минулий потоп став наслідком застосування надмогутньої ядерної бомби. Теперішні горе-вчені похваляються розробкою магнітно-імпульсної ядерної бомби, яка здатна знищити таку велику державу, як Сполучені Штати Америки. Можливо, ще є час зупинитися та заборонити розробку такої небезпечної зброї.

Величезна відповідальність за збереження миру і подальшого розвитку земної цивілізації покладена саме на нинішніх президентів Сполучених Штатів Америки та Росії, правителів Китаю, інших супердержав.

Святі над Київською Лаврою

Багато дивного та знаменного судилося побачити мені на своїм земнім віку і того, що могло стати дійсно доленосним для української державності.

Світ духовний намагався допомогти нашим правителям. збуватися через п'ять років під час помаранчевої революції 2004 року.

Свої враження я втілю в декілька поетичних творів: «Святі над Лаврою», «До святої справи» та інші. На превеликий жаль, навіть після виходу моєї поетичної збірки «Крізь призму любові» мені не вдалося достукатися до свідомості наших прагматичних

управителів, які більше дбають про владні крісла, власні матеріальні надбання, ніж про моральні чи духовні. Я не хочу підігрівати емоції, але праведна справа повинна творитися не тільки чистими руками, а й чистими замислами, як на сповіді.

За порадою моїх приятелів, я вирішив розповісти про це у моїх прозових творах тим, хто не цікавиться поезією. Та все ж хочу зауважити, що справжні духовні твори писалися поетами.

В біблій та Євангеліє господнім сказано: «Спочатку було слово. І це слово було – Бог». Але, у тому ж святому письмі говориться: «Богу – Богове, а кесарю “кесареве”».

« Царі, не забувайтеся, кому ви зобов'язані своїм саном, бо з вас і спитається відповідно!»

Пам'ятати про Голгофу не завадило б усім, хто стає на шлях розбудови державності, від чиїх діянь залежать долі людські. Та й про суд нащадків творцям нової історії країни не потрібно забувати.

Кому багато довірено – з того, відповідно, й спитається. Поки що ми пожинаємо плоди бездуховності суспільної та додаємо негативної карми собі і суспільству нашому, і навіть планеті...

Я впевнений, що кожен може знайти свій шлях спасіння навіть у заангажованому суспільстві: це шлях Ісуса Христа, шлях усвідомлення абсолютної сили Любові Господньої.

Святі над Лаврою

*Святі над Лаврою у задумі глибокій,
Святі над Лаврою в потузі не простій:
Як вберегти нас від нейтронної мороки,
Як відвести від смертної межі,
Як віднайти воістину високих,
Воістину державницьких мужів?*

*Святі над Лаврою, з небес сріблясті сходи...
До нас ідуть спасителі народу.
Вітаймо їх, звитяжницький їх труд
Та від корисливих оберігаймо пут.*

*Святі схвильовані та б'ють на сполохи!
Тож за допитливість о, Господи, пробач:
Чи то червоне в їхніх німбах сяє золото,*

А чи освячений до бою помаранч?!

Дивні пригоди у всесвіті нашому

Коли людина замислюється над сенсом життя, то рано, чи пізно вона отримує відповідь на це дуже важливе питання.

Але допитливий розум хоче знати більше: що станеться з людиною після невідвортної рубіжної миті?

Звичайно, в дитинстві я вів безтурботний спосіб життя. Але мене ніколи не полишало відчуття незвичайного.

Як попередити катастрофічні наслідки не завжди обачної нашої діяльності; або навіть уникнути загроз нашої цивілізації, – чи не в цьому головна мета життя?

Все у світі має причину та наслідок. Адже причиною хворобливого стану нашої цивілізації, народів, держав та окремої людини, істоти – є духовний занепад. Тож, чи не краще своєчасно внести корективи в наше життя?

Милість Божа

*О, щастя! Як тебе пізнати?
В дитинстві ти, це – батько й мати.
А потім хлопчик, чи дівчатко.
Та знає доленька твоя,*

*Що безперечно, ти – сім'я,
Де всі спішать нас милувати.
Ще – головна життєва справа,
Що нам дарує статок й славу,*

*Ще – дужі молодечі крила.
О, їх п'янка нестримна сила!
А потім, дітки та онуки...
Та як прийдуть старечі муки,
Як вічне душу розтривожить,
Збагнеш тоді: ти – милість Божа.*

Початок діалогу. Почув я і побачив...

У квітні 1975 року раптово помер мій рідний брат Іван. Не після важкої хвороби, а просто розповідаючи кумедну історію друзям по роботі, з посмішкою на губах пішов у вічність... Коли мені приніс цю трагічну звістку його співробітник, я згадав про віщування, яке небіжчику років зо три до цієї трагічної події було дане тестем середнього брата Петра: «Помреш на роботі – ніхто не встигне і допомогти».

І ось похорон. Не вкладалось у моїй свідомості те, що так несподівано, на сорок третьому році життя, за неділю до одруження старшої доньки Зої, у чудову весняну пору, коли все доквілля відроджувалося після зими, тягнулося до життя, його усміхнене обличчя назавжди зникло у череві труни... І в цей час важкої туги і болю я не стерпів і дорікнув Господа небесного: «Чому стільки горя і страждань випало на нашу долю, чому віднині і його дітям також судилася сирітська доля? Чому і я після важкої операції, як птаха з підрізаними крилами, у свої двадцять сім років не живу, а животію?..»

Та ось відізвалося, заговорило, заспівало Небо. Неможливо порівняти красу Його голосу з людським, як і ранкову зорю над землею з красою ранкової зорі над океаном. В цьому голосі відчувалися велич і могутність небесні, материнська ніжність і лагідність, батьківська любов та довіра...

Для тих, хто мало що знає про свою сутність, хочу привести деякі відомості: людина, окрім видимого матеріального тіла, має також тонке тіло, яке залишається, якщо на те Господня воля, жити після смерті в одному із паралельних світів. Але попаде воно у краший світ чи в гірший, залежить від карми, тобто від наших добрих чи поганих діянь та від волі Господньої.

Людина повинна серце тримати чистим і праведним, запропонувати своє серце і себе волі Божій: «Відкриєтесь ви – відкриється і вам!»

Потрібно розуміти і те, що мова спілкування з вищими силами – це алегорійна мова образів, мова поезії, мова сновидінь. Багато що нам дане в богоодкровенних писаннях. Головне, щоб Господь був у вашому серці, і тоді мудре серце розпізнає і вчасно підкаже вам, як діяти.

Василь Білошاپка

Народився 25 серпня 1959 року на Донбасі. З 1982 року мешкає в смт. Олександрівка. Працював у школі, на районному радіомовленні, у районній газеті «Вперед», в обласній газеті «Народне слово». Нині – завідуючий фондами районного краєзнавчого музею.

Василь Білошاپка – член Конгресу літераторів України, Національної спілки журналістів України, Українського геральдичного товариства, історичного клубу «Холодний Яр», громадських організацій «Український центр розвитку музейної справи» та «Земляцтво Олександрівщини», почесний член Національної спілки краєзнавців України, лауреат краєзнавчої премії імені Володимира Ястребова та обласної премії у галузі архітектури, геральдики та вексилології і декоративно-прикладного мистецтва імені Якова Паученка.

З-під його пера вийшло 10 книг, велика кількість статей, нарисів, розвідок у газетах і журналах. Він був членом авторського колективу книги «Національна книга пам'яті жертв голодомору в Україні. Кіровоградська область».

Однією з провідних тем творчості Василя Білошاپки є оспівування славного минулого рідного краю.

БІРКІВСЬКА ЕПОПЕЯ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

“Божою милістю генералісимум греко-східної церкви, вождь усіх козаків запорозьких, пострах і викорінювач польського дворянства, скоритель фортець, винищувач римського священства, гонитель язичників і антихриста...” — з такими словами звертався до свого сучасника гетьмана Богдана Хмельницького визначний англійський політичний діяч і полководець Олівер Кромвель.

«Україно-польським Батиєм» називав Богдана Хмельницького український письменник Пантелеймон Куліш.

Славний син українського народу, видатний політик і полководець Богдан Хмельницький залишив слід і в історії нашого краю. Та це й не дивно. В середині XVII століття землями, на яких розташована Олександрівка та її околиці, володів гетьман. Власністю Богдана Хмельницького було й село Бірки поблизу сучасної Олександрівки.

Під час визвольної війни українського народу середини XVII століття саме у Бірках гетьман довів, що він не тільки вправно володіє мечем, а й водночас є тонким дипломатом.

Ось що писав посланець путивльського воєводи князя Хилкова в 1652 році:

“Приїхали вони до Чигрина мая 12 (за старим стилем. — *Авт.*) і в Чигрині гетьмана Хмельницького не застали: сказав їм городовий отаман, що гетьман з своїм полком пішов з Чигрина в степ на урочище Борок, не доїздячи Чорного Лісу, а чого — того в Чигрині не знають. І, давши їм підводи та харчі, того ж дня направили до гетьмана, і мая 13 вони приїхали до гетьманового табору в урочищі Борок. Писар Виговський, взявши у них листа, велів почекати в шатрі для приїжджих (сьежем шатре), а побувавши у гетьмана, сказав обозному Федорові Коробці, щоб узяв до себе поїть і годувать.

А гетьман того дня пішов з Борка далі річкою Тясмином, і з обозу їздив до татар, а вернувся до обозу під городом Тарасівкою, і з ними приїхали мурзи, чоловіка з вісім, а найстарші між мурзами рідні брати Тугайбея. І там в городі Тарасівці велів гетьман Хмельницький бути у нього ввечері мая 15, і в розмові казав, що поляки тричі склали з ним згоду і хрест цілували, але згоди не дотримують і нинішньої весни вирубали їхні козацькі городи Липовець і Ребухи, а тепер збираються на козаків війною, і він, гетьман, видівши сю неправду, пішов на поляків. Прийшло до нього в поміч кримських і ногайських татар 30 тисяч, а над ними начальником солтан — чи сам хан, до гетьмана [доставили] німця з города Ольшанки, що побор вибирав, і гетьман віддав його в полон татарам. А до всіх задніпрянських городів писав він, щоб поляків і урядників по городах ковали. А самі козаки реєстрові і нереєстрові щоб ішли до нього, гетьмана, на схід. І при них прийшли до гетьмана полковники: корсунський, канівський і черкаський з своїми полками. Гетьман відправив [посланців] з Тарасівки 17 мая і пішов на Умань...”

З послами Богдан Хмельницький відправив листа, де просив: “аби його царська величність нас з милостивої ласки своєї не відкидав і руку помочі нам давав супроти недругів наших, а ми служити готові його царській величності прямо й вірно”.

Рік 1653-й. Як і в минулому, стогнала Україна, лилася кров її народу. Тепер її грабували і руйнували не тільки турки і татари, а й поляки.

Навесні 12-тисячне польське військо під керівництвом Чарнецького неодноразово підло нападало на українські землі. Сучасники твердять, що вояки різали всіх підряд, не знали від них пощади ні гарні дівчата, ні жінки вагітні, ні немовлята.

Пекельний вогонь був замість душі у Чарнецького. Ця людина відзначалася залізною волею, він не зважав на людські сльози і кров.

Набіги Чарнецького, як вдалося з'ясувати Богдану Хмельницькому, були тільки початком широкомасштабної війни польської корони проти волелюбного українського народу. Далі сейм, що збирався у Брест-Литовську, вирішив послати проти українців відбірні регулярні війська на чолі з самим королем Яном Казимиром. Король заявив: “Я йду знову і не покладу зброї, поки зовсім не закінчу цієї погибельної війни”. Кошти на утримання війська вирішили взяти з населення, зобов'язавши його платити подимне, а євреїв — поголовне.

Богдан Хмельницький розумів, що бойових дій не уникнути, але намагався відстрочити час, щоб зібратися з силами.

Почалась тонка дипломатична гра гетьмана.

Посли Богдана Хмельницького ведуть переговори з Москвою та Стамбулом, їдуть до Варшави, ведеться листування з могутніми сусідами.

З Туреччини відповіли, що згодні допомогти Україні, але за це вимагали у володіння Кам'янець, а ще — перейти у підданство султана. За це Порта пришле 10 тисяч яничар на чолі із сілістрійським пашею. Крім того, Порта хотіла одержувати щорічну данину з України: 10 тисяч червоних золотих, тисячу волів і 10 тисяч овець. Українська старшина не прийняла умов султана й відмовилася від допомоги за таких обставин.

Так у переговорах, листуванні, минає час, Богдан Хмельницький не втрачає його дарма, а збирає військо під Бірками.

Ось як писав про свої зусилля Богдан Хмельницький у листі до московського царя Олексія Михайловича:

“Повідомляю вашій царській величності, що король уже йде на Україну, але ми, не бажаючи віддавати на наругу церкви та монастирі Божі й християн на мучеництво, б'єм чолом, аби великий государ зробив нам ласку і наказав скоріше послати до нас допомогу. Якщо ваша царська величність і зараз не зжалиться над православними християнами, котрі просять у тебе милості зі сльозами, то іновірці нас піднімуть під себе ми поневолі повинні будемо чинити їхню волю. Вже цар турецький надіслав до нас в

обоз Борки свого посланця, запрошуючи в підданство до себе, але я йому відмовив, сподіваючись на государеву милість, а якщо ти, великий государе, нам не зробиш ласку і не приймеш до себе, тоді мені залишається заприсягатися Богом, що я багато разів просив у государя милості й не одержав. Але з польським королем у нас миру не буде нізащо”.

У серпні з Москви прибув царський посол Іван Фомін, посланий у Чигирин до гетьмана Богдана Хмельницького для вивідування вістей і для таємних переговорів з писарем Війська Запорозького Іваном Виговським про зносини гетьмана з Польщею і Туреччиною.

Іван Фомін повідомляв до Москви:

“Усі козаки війська з миргородським полковником Григорієм Сохновичем... пішли вони на сход до гетьмана Богдана Хмельницького до города Борки.

...Гетьманські посланці Іванові сказали, що мовляв ти гетьмана Богдана не застанеш у городі Чигирині, а небавом мовляв він піде у військо до города Борки, тому що військо збирається до того города”.

Далі російський посол повідомляв царя, що кримський хан послав свого посла до Богдана Хмельницького і попереджав, що поляки йдуть походом на Україну. Богдан Хмельницький 19 серпня повелів гінця відправити в Бірки до війська. Того ж числа і сам гетьман збирався йти у Бірки. Він вирішив там зібрати військо з 70 тисяч козаків і воювати проти Польщі,

Гетьман Богдан Хмельницький у серпні-вересні 1653 року стояв у Бірках, чекаючи військо кримського хана, що мало прийти йому на допомогу в майбутній війні з поляками, збирав козацькі полки. Йому швидше хотілось піти на підмогу синові Тимошу в Молдову, та не міг. Цар теж не поспішав приймати у підданство. Щоб відтягнути похід польського короля Яна Казимира, Богдан Хмельницький пише 29 серпня за старим стилем, або 8 вересня за новим, з Бірок листи до короля, польського гетьмана Станіслава Потоцького, канцлера Стефана Корицинського.

“Найясніший і непобідимий милостивий королю, пане наш многомилостивий! Виславши багато листів до в. к. милости, п. н. м. з вірним відцанством нашим — трохи не через усе літо чекали ми ласки в. к. м., але й досі її не отримали. Явне нещастє наше то вчинило! То бачучи ясно, що твоя кор. м., велико розгнівавшись, свій гнів панський на нас слуг і підданих своїх і на долю землі своєї розлити зволив еси, — ми з нашої природженої підданської покори

прибігаємо до престолу в. к. м. з униженим проханням. Благаємо смиренно, аби в. к. м. змилосердився над нами, найнижчими слугами і підданими своїми, як пан милосердний: попередні діла, що попустом Божим вчинилися, пробачити зволив і до давнішої своєї ласки прийняв, і, стримавши гнів свій панський, про волю свою хоча б без мил. панів комісарів нас сповістив. Ми ж, її прийнявши, будемо старатися — скоро тільки отримаємо милостиве пробачення, і сум землі нашої за таке велике пролиття християнської крові нагородимо значними і пильними нашими послугами Річи-посполитій на чужих границях, потом і здоров'ям нашим, — як тільки хоч найменший наказ від в. кор. мил. прийде.

Хоч досі різні люди обмовляли нас лукавими обмовами і ми за ними відпали були від милостивої ласки в. кор. м., але тепер, ужалившись і жалкуючи, аби кров християнська більше не розливалась, — разом упадаючи перед престолом в. к. м., покійно просимо, аби в. к. м. не дозволяв військові наблизитися до нас, а негайно волю свою панську через їх м. панів комісарів, або через кого волю в. к. м. буде, нам подав, а ми на то пристати раді будемо. Ми твої милостивої ласки і панського милосердя з радістю чекаємо, а ніякої неправди не-замишляємо і замишляти не будемо, тільки втретє милостивої ласки в. к. м. просимо. А як її і по сім проханню нашим не отримаємо, а в. к. м. схотів би на нас наступити, тоді з великим жалем поневолі прийшлося б нам по чужих кутах розійтися. Але не сумніваючися в ласці в. к. м. за тим проханням нашим, коли б чим престол в. к. м. зобразили, пробачення дуже просимо і по сім самі себе з униженням послугами нашими милостивій ласці в. к. м. яко найнижчі поручаємо. Дано 8 в Борку дня місяця вересня 1653 р. к. м., п. м. найнижчі слуги і вірні піддані Богдан Хмельницький гетьман з військом в. к. м. запорізьким”.

Аналогічного змісту листи відправлено з Бірок польському гетьману і канцлеру, де Богдан Хмельницький просить їх прийняти в свою “панську протекцію”.

Такі листи були хитрим кроком Богдана Хмельницького, бо примирення з Польщею не входило в його план.

У вересні з Москви виряджено до Чигирини стольника Родіона Стрешньєва і дяка Мартем'яна Бредихіна, яким доручалося провести переговори з Богданом Хмельницьким про умови об'єднання України з Росією. Царський наказ послам гласив: “А буде їм аж ніяк до гетьмана приїхати і пройти буде не дозволено, і їм стати від гетьмана в ближньому місті, і з ним зв'язатися

спеціальним посланцем негайно. А не зустрівшись з гетьманом, не треба спокушатися, й написати про це до государя, назад їм не повертатися, а потурбуватися про те ретельно, аби до гетьмана проїхати і пройти було можна”.

Боячись гніву царя, його послы регулярно інформували про події на Україні:

“Гетьман стояв з військом під Борком, а з-під Борка пішов у Волоську землю до города Сочаву (нині румунське місто Сучава. — *Авт.*) для помочі синові своєму Тимофію...”

“...А як мовляв гетьман стояв під Борком, і він гетьман із-під Борка приїжджав у Чигирин провідувати Івана Виговського, бо він Іван у той час лежав хворий, а як Іван устав, і він мовляв поїхав до Чигирина до гетьмана у військо... Козак Левко... сказав нам холопам твоїм: був мовляв він Левко нині у війську, а гетьман стояв під Борком, а з-під Борка мовляв гетьман пішов з військом у Волоську землю під город Сочаву, три тижні тому, на поміч своєму синові Тимофію, мовляв з ним орда, а кримського царя самого нема, тільки з ордою салтан-царевич”.

Таких листів із згадкою про перебування Богдана Хмельницького у Бірках московські послы надіслали чимало, і всі їх наводити не варто.

Московському послу Стрешнєву чигиринський наказний полковник Василь Томиленко розповідав: “Як гетьман був у Чигирині і стояв під Борком, була у гетьмана і всіх їх [полковників] рада, щоб з королем не миритися, через його неправду в присягах, — хоч би й загинути всім! Бо ляхи хочуть їх усіх обманством погубити. А бути під царською рукою”.

Путивльський гонець московського посольства Яцина теж побував в обозі гетьмана в Бірках. Він доповідав цареві:

“Був я в козацькій обозі в Бірках на ріці Тясміні, від Чигирина 30 верст, але в обозі Б. Хмельницького не застав, і мене з обозу привів до гетьмана до Чигирин підписок Андрій Скрицький. В Чигирині був я у гетьмана, і він мені казав, що король стоїть обозом за Старим Константиновим коло Чолганського Каменя, і з ним велике військо, поляки і німці, а скільки тисяч, і хто начальники, і чи єсть там посполите рушення, того напевне невідомо. А твої государеві великі послы тепер теж в обозі під Чолганським Каменем (!), і честь їм від короля велика і корм іде великий, а приймав їх король в Варшаві і на стрічі було багато людей. А козацьке військо стоїть у зборі в Білій Церкві, сім полковників з козаками, і ногайські

татари пішли теж під Білу Церкву, а скільки тисяч козаків і татар, напевне невідомо. А в Борках у гетьманському обозі козаків тисяч з десять. До Чигрина прийшов до гетьмана кримський посланець і сказав гетьманові, що йде йому в поміч сам кримський хан, але чи справді йде, чи ні, і скільки з ним людей, се [гетьманові] невідомо. Гетьман чекає наступу короля і поляків, а згоди з ним — не сподіватись. Гетьманич Тимофій сидить у Сочаві з своєю тещею, і з ними 13 тис. козаків, а обложили його угорські та мунтянські люди. А господар волоський Василь на сім боці Дністра, і з ним людей до 100. Писав Тимофій до Чигрина до писаря їв. Виговського, але гетьман вагається (в том в розмышленье): послати сина виручати, так не буде з ким йому самому на поляків стояти. Чекає твоєї государевої милості і хоче прислати посланцем рідного брата Виговського — але як його звати і з чим він його пошле, не знаю”.

Жовинський козак Лесько був з Богданом Хмельницьким, як гетьман стояв під Бірками і звідти разом з військом пішов до Волоської землі під місто Сучаву на допомогу синові Тимофієві в кінці вересня 1653 року. Він оповідає:

“Була з ним (Богданом Хмельницьким. — Авт.) орда, а самого хана немає, тільки — салтан-царевич. Приходили до гетьмана полковники і говорили: не годиться нам чужу землю обороняти, а свою без охорони кидати. А гетьман вийняв шаблю та й порубав черкаського полковника Єська в ліву руку. Бо у гетьмана під ту пору було підпито. А потім прийшов він до козаків, поклонився в землю тричі, велів їм дати бочку меду і говорив: “Дітки мої, напийтеся, а мене не кидайте!” А козаки йому сказали: “Пане гетьмане, в тім воля твоя, а ми всі з тобою готові”.

І помчав з Бірок Богдан Хмельницький з військом виручати сина. Та пізно. Загинув син.

28 жовтня гетьман Богдан Хмельницький та писар Іван Виговський написали листи Р. Стрешневу та М. Бредихіну. Іван Виговський, зокрема, писав:

“...А ми на гарну звістку від його царської величності й на приїзд милостей ваших іще під Борковим тижнів декілька очікували і не мали аж ніякого заповзяття неприятелям нашим давати, допоки місця від його царської величності на прохання наше милостивої не отримаємо відповіді...”

Як розгортались події далі, всі ми знаємо зі шкільного підручника історії. У Москві Земський собор ухвалив рішення “взяти гетьмана під високу государеву руку”. Таке ж рішення про

приєднання до Росії 8 січня 1654 року прийняла й українська Переяславська Рада.

Як же опинилися сучасні землі нашого краю в руках гетьмана Богдана Хмельницького? Все дуже просто: їх подарував польський король Ян Казимир, щоб задобрити войовничого гетьмана. Судить про це самі, прочитавши привілей, одержаний Богданом Хмельницьким від польського короля.

“Ян-Казимер, Божиєю милостию король полский (далі йде повний титул). Ведомо чиним сим листом нашим всем вобче и всякому особно, кому о том ведати належить: что мы, имея похвалную к нам веру и послушание, а при том в ратном деле искусство шляхетного Богдана Хмельницкого, гетьмана нашего, а хотя его ласкою и добротою королевскою впредь к нашим и Речи Посполитые услугам тем паче поохотити, умьюлили есмя ему местечка или городки: Медведовку, Жаботин с слободкою и с лесами Бовтышом и Нерубаем, замеряя по Чорной Ташлык и дале, правом поместным дати и даровати, как и самим делом, даем и даруем нынешним листом нашим, которые то выше воспоминаемые добра со всеми землями, полями пахотными и сенокосными, и с пасбами животными, с борами, лесами, гаями, прудами, мельницами, реками и озерами, с ярами, рыбными ловли и звериными, и с бобровыми гоны, с подданными и их работами, уроками, данми, должностями и всеми иными належностями и оконными месты, к тем добрам издавна прилеглими, так как те добра прежние помещики держали и во власти имели, вышеречный почтенный от нас, он сам, жена и дети мужского полу, чокаместа их от коле на его ставати будет, держати и владети ими будет вечными времены. А чтоб тем болшую ласку и доброту нашу вышереченный воин и почтенный от нас узнал, чиним его волным от всех даней и тягот и добр вышеописанных, нам и Речи Посполитой должных, а то толко на него полагаем, чтоб с добр выше переченных потребу служит всегда был должен. На что, для лучшего уверения и руку нашу присисавши, печать корунную притиснути велели есми. Дан в Варшаве, марта в 27 день, лета 1649, пановья королевств наших, полского и шведского 2 году”.

Такий переклад з королівського привілею відправив Богдан Хмельницький разом з посольством до російського царя Олексія Михайловича. Цей та інші папери повезли військовий суддя Самійло Богданов і переяславський полковник Павло Тетеря з

товаришами. Поїхала наша делегація бити чолом царю і просити затвердити права жителів Малоросії, духовного і мирського чину.

Поїздка виявилася вдалою, привезли українські послы серед інших і грамоту Олексія Михайловича на право володіння землями, складену 27 березня 1654 року.

“Божою милостю ми, великий государ, цар і великий князь Олексій Михайлович, вся Великая і Малая Росія самодержець (далі йде повний титул). Зробили ласку ми підданому нашому Богданові Хмельницькому, гетьманові війська запорозького, що в нинішньому 7162 році, як за милістю Божою, вчинилися під нашою государевою високою рукою Богдан Хмельницький, гетьман війська запорозького, і все військо запорозьке і вся Малая Русь, і віру нам великому государеві і нашим царським дітям, і спадкоємцям на довічне підданство вчинили, і в березні місяці надіслали до нас, великого государя, до нашої царської величності, він гетьман Богдан Хмельницький посланців своїх Самійла Богданова, суддю військового, та Павла Тетерю, полковника переяславського, і ті посланці нам, великому государеві, били чолом, аби йому маєтностями його, наданих йому від королів польських, Медведівкою та Борками, та Кам’янкою володіти за колишнім королевським привілеєм. І ми великий государ, наша царська величність, Богдана Хмельницького, гетьмана війська запорозького, зробили милість маєтностями його Медведівкою і Борками і Кам’янкою веліли йому володіти так само, як про них у королівських привілеях записано. І за нашим царської величності жалуванням, Богдан Хмельницький, гетьман війська запорозького, маєтностями своїми Медведівкою і Борками і Кам’янкою, зі всіми до них приналежностями володіти у всьому, за колишніми королівськими привілеями і за всією нашою державницькою жалувальною грамотою, вільно, і нам великому государеві й сину нашому государю царевичу Олексію Олексійовичу, і спадкоємцям нашим служити і всілякого добра бажати і на нашу государеву милість надійну. Надана наша гос-ва жалування в нашому царствуючому граді Москві, літа від створення світу 7162, місяця березня 27 дня”.

Отже, російський цар залишив за Б. Хмельницьким його землі.

На думку академіка Івана Крип’якевича, Богдан Хмельницький “збільшив свої землі, займаючи великі простори “пустинь” у верхів’ях Тясмину, Інгулу та Інгульця, заснував нові села Кам’янку й Бірки і приєднав до своїх володінь...”.

Стосовно дати заснування Бірок можна сперечатись. Є деякі відомості про існування Бірок ще у давніші часи. Та це тема окремої розмови...

Є ще одна загадка, розгадка якої, можливо, теж таїться у Бірках.

Старожили села Китайгорода Олександрівської селищної ради оповідали, що нібито в тунелі на сільському кладовищі козаки переховували від поляків тіло померлого гетьмана Богдана Хмельницького. Легенда? Але останки славного гетьмана досі не знайдено. Може, вони покояться десь у його володіннях у селі Бірках? Адже там від покоління до покоління передається переказ, що Богдан Хмельницький похований у Бірках.

САТІРА ГУМОР

Анатолий Юрченко

Если смешно, то уже не страшно.

Михаил Задорнов.

ЦЕЛИТЕЛЬНАЯ СИЛА СЛОВА

Бабушка была маленькая, чистенькая, и ее было жалко.

– Миленькая, – приставала бабушка к библиотекарше Людочке,
– дай мне книжечку, я же больная совсем.

Людочка ей уже сто книжек дала. Аверченко, Ахматову, Андерсена, Анненского... Блока, Белинского, Брехта, Баратынского, Бальзака... Вересаева, Верлена, Веру Панову, Вольтера...

– Миленькая, – уговаривала бабушка, – у меня же бессонница. Мне уже и седуксен не помогает.

Людочка начала быстро соображать. Кто из писателей лучше седуксена?

Гомер, Гюго... Может быть, Даниэль Дефо?.. Гомер, думала Людочка, точно лучше седуксена!

– И сахар повышенный, – жалилась бабушка и клала в сторону Жорж Санд. – И давление (всех трех Толстых). И инфаркт был (обоих Гринов – нашего Александра и заграничного Грэма). И инсульт (Бернарда и Ирвина Шоу). А аритмия какая! – На Шекспире чуть помедлила, на «Макбете», но тоже отложила. – Ты уж, миленькая, мне книжку какую-никакую хорошую дай.

Людочка тоже уже чувствовала аритмию. И сахар, наверное, какой был, совсем упал – откуда ему взяться с такой зарплатой? Пришвина разве что предложить? Природа, покой, сахар в норме. «Женьшень» ей дам для поддержания сил, решила Людочка. Когда вдруг бабушка вытащила из развала совсем не Пришвина! С обложки скалилась отрезанная голова, горел перевернутый автомобиль, в луже крови валялся пистолет.

– А говорила, нету, – укорила бабушка Людочку, – эту запиши.

– С вашим давлением? – попыталась возразить Людочка. – С вашей аритмией?..

– С чьей же еще? Записывай, миленькая!

Вечером она открыла книжку.

За главным героем охотилась мафия. И бабушка поняла, что не ошиблась в выборе книги: герой во всем походил на врача, который в прошлом году поставил ей неправильный диагноз.

Герой даже нанял телохранителя, которого мафия прихлопнула уже на пятой странице. Бабушка чуть слезу не уронила: телохранитель был замечательно похож на чиновника, к которому она ходила неделю назад по поводу текущей крыши...

А через несколько страниц появилась и библиотечка. Бабушка сразу ее узнала по описанию белобрысой певички из ресторана. Судя по взгляду, который бросил на певичку мафиози из клана Сальдорини, ее тоже не ожидало ничего хорошего.

Бабушка облегченно вздохнула, чувствуя, как выравнивается пульс, поднимается гемоглобин и падает сахар. Вот сейчас! Сейчас Сальдорини отомстит белобрысой за все ее сегодняшние унижения!..

И тогда она погасит свет и заснёт наконец-то спокойно.

ПИСЬМО В ОРГАНЫ

Уважаемый гражданин начальник милиции! Пишет вам известный органам гражданин, желающий остаться неизвестным.

До глубины души, сердца, татуировок и других органов я возмущен вашими органами, неспособными навести элементарный порядок на улицах нашего города. Не далее как вчера около полуночи я, как обычно, шел на работу. И вблизи вокзала встретил неизвестную мне женщину с хозяйственной сумкой в руке. С такими обычно ходят торговки, продающие на перронах проезжающим пассажирам невесть какую мерзость, которая наносит вред их внутренним органам и не замечается вашими.

«Интересно, что это у нее в сумке?» – подумал я про себя совершенно безобидно, но, возможно, излишне громко. Не успел я додумать эту мысль до конца, как мерзкая тетка звезданула меня своей сумкой по башке. А пока я приходил в себя, скрылась в ночи. Так неожиданно я получил ответ на свой вопрос, потому что в сумке (по ощущению) лежали гантели.

Наверное, мне следовало тут же уйти на больничный. Но, видно, острые ощущения сильно притупили мои мыслительные способности, и я продолжал идти на работу, хотя и значительно медленнее, чем обычно, пока не встретил несовершеннолетнюю компанию, выходящую из ночного бара.

Кстати, как долго мы, трудящиеся люди, будем терпеть эту заразу в виде ночных питейных заведений? Ведь нам от них никакой пользы! Все равно посетители выходят из них с пустыми карманами, зато с полной дури головой. Наверно, в моей голове после гантелей дури было не меньше, поэтому я подошел к этой компании и зачем-то попросил прикурить.

И они мне дали...

Когда я снова пришел в себя, был уже третий час ночи. Время пришлось определять по звездам. Судя по тому, что все остальное осталось на мне, у компании было туго со временем. По этим данным, а также по татуировке «Век воли не видать» на задней крышке моих часов вы этих мерзавцев легко вычислите.

Конечно, надо было сразу идти на больничный. Но, глядя на звезды, я совершенно случайно заметил открытую форточку на втором этаже и, совершенно не понимая, что делаю, решил сходить в гости по водосточной трубе. Чтобы облегчить восхождение, куртку я снял и оставил в кустах.

И хотя ничего путного я в квартире не нашел, кроме смертельно пьяного типа, спящего в углу на фуфайке, – о том, когда наконец

будет обеспечена полная занятость населения, я уже не спрашиваю, – мое любопытство стоило мне куртки вместе с бумажником и хорошим пистолетом со спиленным номером МА 4715 (если он где-нибудь всплывет, знайте, я к нему никакого отношения не имею).

Конечно, ни о какой работе не могло уже быть и речи, но я зачем-то пошел-таки в прежнем направлении. Но не дошел, потому что не заметил в темноте открытый канализационный люк... Это тоже огромный упрек вашим органам, неспособным прекратить воровство проводов с линий электроосвещения, крышек с люков и прочего металла, которые жулики сдают в такие же жульнические пункты приема металлолома, с которыми тоже давно пора разобраться.

Поэтому пишу вам, уважаемый гражданин начальник, весь в гипсе, без средств к существованию и с огромной тревогой в сердце. Умоляю вас навести порядок на ночных улицах нашего города Коровьеброда, чтобы не шлялись по нему ненормальные тетки с гантелями, одуревшие компании, жулики, ворующие куртки и пистолеты прямо из кустов, и всякие прочие. И чтобы мы, работники ночной смены, могли безбоязненно выходить на работу в любое время, когда нам этого захочется. С надеждой на ваши органы, загипсованный (подпись неразборчива).

НЕОПРЕДЕЛЕННЫЙ БАШМАКОВ

Кофе был фальшивым. От одного его запаха хотелось застрелиться. Башмаков содрогнулся и выплеснул отвратное пойло в кухонную раковину: ха-ха, только этого ему не хватало с утра – черного юмора вместо кофе! Бр-р-р...

Накануне Башмаков допоздна чествовал юбиляра. Стол был уставлен коньяком и шампанским, купленными у каких-то оптовиков по дешевке. Весь алкоголь оказался

фальсифицированным. И гости пили его, втайне желая имениннику быть здоровеньким.

Теперь вот и кофе...

Так и не поправив голову, Башмаков двинулся на работу. На троллейбусной остановке он заметил, что пятно на свежестырированной рубашке никуда не исчезло. Хотя Башмаков не пожадничал и купил то, что надо, – самое-самое разрекламированное средство для стирки. Увы, или средство, или реклама, но что-то наверняка тоже было фальшивым... От расстройства Башмаков чуть было не заплатил за проезд, но вовремя опомнился и показал фальшивый проездной, которым пользовался уже полгода, нанося название очередного месяца поверх старого.

Фирма, в которой работал Башмаков, тоже была фальшивой. Настоящими были только деньги, которые она прокручивала. Весь день Башмаков составлял фальшивые отчеты, справки и докладные. И к вечеру почувствовал настоящую усталость... На улице к нему пристал какой-то нищий попрошайка, но Башмаков сразу распознал фальшь и брезгливо отвернулся.

Дома он посмотрел по телевизору фальшивые новости, завалился в кровать и заснул таким настоящим крепким сном, что даже не слышал, когда улеглась жена.

Жена у Башмакова тоже была фальшивая, хотя и настоящая – в том смысле, что законная. Башмакову все время казалось, что у нее силиконовая грудь, вживленные волосы и фарфоровые зубы. Готовила она, правда, по-настоящему, но не терпела, если Башмаков заходил на кухню, и гнала его прочь с руганью: «Что за бабская манера лезть под руку, когда человек у плиты!» Поэтому Башмаков подозревал, что раньше она была мужчиной, пока не поменяла пол. А что с этим делать дальше, Башмаков не знал...

Среди ночи Башмаков вдруг проснулся... Пьяная компания под окнами, немилосердно фальшивя, горланила шлягер, занимающий первое место в фальшивом хит-параде.

«А может быть, это я фальшивый? – подумал Башмаков, вновь засыпая под натуральный храп жены. – А все вокруг – настоящее?»

ИРОНИЯ СУДЬБЫ – 2, или... ЕВРОСТАНДАРТ

Поздним утром 1 января две тысячи невесть какого года, то есть скорее уже вечером, средней руки бизнесмен Башляев проснулся во-о-от с такой головой и чужой женщиной. Тайм-аут...

Ничего не понимая, он решительно потряс незнакомку за плечо. В результате незнакомка проснулась сильно потрясенная.

– Эй, ты че в натуре? – удивился ее реакции Башляев. – Я просто узнать хотел – ты тут чего? Забралась конкретно в чужую квартиру, да еще спит! Может, ты, короче, адрес перепутала?

– Это моя квартира, – незнакомка ошарашено пожала плечами. – Прикинь – евроремонт, мебель, фирма «Евродизайн»! Могу паспорт показать.

– А веничка у тебя нет? – ехидно поинтересовался Башляев. – Может, вы с подругами перед Новым годом по традиции в баню ходите? А потом путаете, кто где живет? И евроремонт, и мебель, и «Евродизайн» – это все у меня. Или колись по-хорошему, или...

– Я? – изумилась женщина. – Сам колись! Или ты сейчас же выметаешься, или тебя... Погоди, а где мой муж?!

– Началось! У тебя еще и муж был? Здесь, в моей квартире? Постой, а жена моя где? С твоим мужем, что ли?

Оба озадачено уставились друг на друга.

– Нет, не въезжаю, – сдался наконец Башляев и взялся за стреляющий затылок, – если ты у меня, то где я? А если я у тебя, то кто ты такая?

– Надя я, – призналась женщина с готовностью. – Это имя такое.

– Самое главное, что редкое, – буркнул Башляев. – У меня, Надя, предложение – сейчас встанем и в окно поглядим. Если вокруг девятиэтажки...

– Так ведь и у меня вокруг девятиэтажки! – перебила Надя. – Смотри не смотри, а может, мы с тобой вообще где-нибудь в Ленинграде. Надо выйти и номер квартиры посмотреть.

И натянула на себя одеяло по самые уши.

Башляев задумался.

– Вчера был Новый год, – сказал он наконец.

– Очень интересное наблюдение, – откликнулась Надя без интереса.

– А Новый год мы с женой по традиции встречаем...

– В бане? – чуть оживилась Надя.

– Зачем в бане? – Башляев развел было руками, но тут же схватился за лоб. – В гостях мы вчера были конкретно. У... ну да, у Крутякиных.

– Ой! – обрадовалась Надя. – И мы вчера с моим Ипполитом у Крутякиных встречали – значит, там и встретились. Хотя все равно не пойму: как это я здесь с тобой оказалась?

– Да, не сходится... Или мы у Крутякиных типа в масках были?

– А ты действительно в маске был? – наконец испугалась женщина. И на всякий случай отодвинулась к самой стенке. – Ты что, рэкетир, что ли? Не было там никого в масках! В пиджаках из салона «Евромода» были! Ты и сейчас в нем!

– И что, типа лица пиджаками закрывали? Вот ведь какая тема, Надя, я тебя напрочь не узнаю. Может, ты и не Надя вовсе? Ну прикинь, тебя у Крутякиных перепутали и ко мне в машину сунули, хотя не знаю, как это Галя позволила, – вот про машину я еще что-то помню, я на автопилоте всегда домой приезжаю. Все вроде сходится – а не узнаю! А если ты не Надя, то, может быть, и я – не я?

– Ай, да умылась я, – отмахнулась Надя. – Ты сразу рухнул, а я умыться успела.

– И что ванная не такая, не заметила?

– А тебе ее не тот же «Евродизайн» делал? – обиделась Надя. – Я же не виновата, что у вас с Ипполитом все одинаковое – и машины, и пиджаки, и ванные, и...

– И что еще? – в глазах Башляева мелькнула настоящая заинтересованность. Но тут в прихожей залязгали замки, и в комнату ворвалась Галя в сопровождении хмурого субъекта в пиджаке из «Евромоды».

– Башляев, – заорала Галя с порога, – я думала, ты реальный пацан, а ты... Немедленно отдай Вовану его Зину, он по ней уже соскучился, или я тебя по понятиям разведу!

– Ах! Тут еще и Зина была?! – подскочила в постели Надя. – А куда моего Ипполита дели?!

Но тут в прихожей очередями зашелся звонок, и друг за другом появились Зеленюк с женой Базарюка Мариной, Бабкин с женой Вована Зиной, Базарюк с женой Бабкина Оксаной, оставшиеся неразлучными Крутякины, которых поднял с постели звонок Ипполита, потерявшего не только жену, но и голову, и, наконец, сам Ипполит с женой Зеленюка Анжеликой и зверским выражением на лице.

– Ну, братан, перетереть надо!

– Пошли вы все в баню, – взвился Башляев. – Налепили горбылей!.. Я, что ли, виноват, что они все вчера полдня в салоне «Еврокрасавица» просидели?! Они же там, как кило косметики наложат, сразу еврокрасавицами становятся – все на одно лицо!

– Мы? – взвизгнула Галя. – Это вы, вы!.. Вы все на одно лицо! Как выпьете!..

Резвее всех оказался Башляев, потому что вовремя подскочил к бару и сразу повернулся к неожиданным гостям с бутылкой и бокалами наготове. И тут, как писали юмористы в двадцатом веке, все начали весело смеяться и продолжили встречу Нового года.

О том, кто где и как проснулся поздним утром 2 января, история умалчивает.

AVE EVA

*Адам вкусил от Древа познания добра и зла и... подавился. С тех пор и «украшено» горло каждого мужчины кадыком – адамовым яблоком...
Легенда*

Заголовок-палиндром, который одинаково читается слева направо и справа налево, для этой истории, как и для всех человеческих историй, более чем характерен. Это как раз очень по-человечески: одно делается как надо, другое – задом наперед, а результат – что так, что этак – может оказаться совершенно одинаковым...

Адам откусил от яблока и... поперхнулся. Потому что увидел... Еву! Не Еву, которую видел каждый день, а... Еву... женщину!..

Адам схватил эту новую Еву за руку и потащил в кусты. Но Ева, которая тоже увидела Адама новыми глазами, извернулась и ухватилась за Древо познания добра и зла.

– Только после загса! – сказала она твердо.

– А что такое загс? – кое-как прохрипел Адам, которому страшно мешало яблоко поперек горла.

– Ну... – запнулась Ева. – Это место... где играет музыка и где... Где ставят штампик в паспорт! А без штампика – ни-ни!

– Какой тебе еще штампик?! – затараторил Адам, с ужасом глядя, как Ева деловито опоясывается смоковыми листьями. – Какой еще паспорт?! Где я тебе все это возьму?! Зачем тебе все это?!

– А что про нас с тобой люди скажут?! – парировала Ева.

– Какие еще люди, если здесь только я и ты?!

– Хорошо, – не стала спорить Ева. – А что ты потом про меня скажешь или подумаешь? Нет уж, дорогой, хоть я и плоть от плоти твоей, а без штампа, загса и музыки я не согласна!

В голове Адама закрутились какие-то неведомые ему образы... Что-то еще кроме наготы Евы начало открываться ему, вкусившему от Древа.

– Паспорт, – сказал он, мучительно подыскивая слова, – штампик... музыка... Это все еще... будет... Будут люди... выдающие... паспорта и... ставящие штампы... Но... потом!.. Начаться все должно... с нас с тобой! И если мы не... то ничего этого не будет! – И протянул руку, намереваясь содрать с Евы ее зеленый наряд.

– Все вы, мужики, одинаковые, – завизжала Ева, которой тоже что-то начало открываться. – Сначала наобещаете, а когда дойдет до потом...

Но тут явился пред ними Он, потревоженный неожиданным ором в саду Едемском. Наверно, у Него опять был День седьмой и почил Он от всех дел Своих, а потому и пребывал... в некотором неведении.

Но недвусмысленный наряд Евы и агрессивно торчащий у Адама... ну да, воистину агрессивно торчащий – непредусмотренный Планом Божественного Творения кадык Адама! – все это было слишком... да, слишком красноречиво!

– Не ел ли ты от дерева, с которого Я запретил тебе есть? – спросил он Адама мягко.

– Жена, которую Ты мне дал, – занял Адам, – она дала мне...

– Не-е-ет! – завопила возмущенная Ева. – Я сказала: только после загса!

– А что такое загс? – несколько опешил Он, как прежде Адам.

– Загс, – начала Ева... И глаза у нее стали мечтательные... – Это такое место, где играет свадебный марш. И на мне будет белая фата. А в руках – букет в сверкающем целлофане... Да, – заторопилась она, – а еще нужно шампанское, фотоаппарат с цветной фотопленкой, видеокамеру, золотые кольца...

– Цветов и здесь сколько угодно, – прервал Он ее сухо, обводя рукой Своей сад, – а целлофан, фотопленка, шампанское, видео и все остальное Планом Творения не предусматривались...

– Но как же так? – запротестовала Ева. – Ведь я хочу, чтобы все было достойно! И Ты, такой Всемогущий, неужели не можешь Ты все это устроить?!

– Что Я должен устраивать?! – в конце концов рассердился Он.

– Целлофан, – растерялась Ева. – Трудно его Тебе сотворить, что ли? Хотя... целлофан можно и потом. А сначала, я думаю, Тебе нужно зарегистрировать нас записью в актах гражданского состояния, выдать свидетельства о рождении и паспорта, поставить штампики о прописке, а уже после этого – фата, шампанское, целлофан, свидетельство и штампики о браке... Господи!.. Зачем я Тебе все это рассказываю?! Да Ты сам попробуй от Древа познания!.. А потом, когда дети родятся, выдашь и им свидетельства о рождении, когда вырастут – паспорта, а позже, в загсе, – и свидетельства о браке...

– Во-о-он! – вдруг захохотал Он так, что потемнело небо, а все твари, созданные Им, попрятались в страхе. – Бюрократию Мне тут разводить вздумали?!

Такова она, подлинная история изгнания Адама и Евы из Рая.

Конечно, сначала было трудно – и хлеб свой насущный в поте лица своего добывать, и рожать в муках. Но постепенно... И целлофан человечество изобрело самостоятельно. И Мендельсон написал свой свадебный марш, а Шопен, увы, траурный. И паспорта появились, и штампики. А с ними, правда, и границы, таможни и визы... И автомобили с двумя кольцами на крыше и белой куклой на капоте, и фата... Бюрократии, конечно, тоже хватает. Зато и многого другого не счесть! Цветной фотопленки, шампанского, свадебных тортов, хрустальных бокалов, цветного телевидения, мобильных телефонов, компьютеров, видео... А все благодаря упрямству Евы и истинных дочерей ее, которые всегда требовали больше, чем могли получить...

Ave Eva. Будь благословенна!

АНТИИСТОРИЗМЫ – 2

У голливудского актера Рональда Рейгана желание было – какую-нибудь значительную роль сыграть. Долго выпрашивал он ее у продюсеров. Пока не выдержал и сам, без этих самых продюсеров, не стал президентом Соединенных Штатов. Но все-то думали, что это он по-настоящему...

В канун Великой Октябрьской революции великий пролетарский писатель Горький написал роман «Мать». В канун украинской оранжевой революции неизвестный оранжевый политтехнолог пустил в ход лозунг «Так!». А увидев, что из этого вышло, украинский народ великими (в смысле –

большими) буквами написал: «Мать вашу так!..» Прямо на заборе...

ДОВЕЛИ!..

(Из цикла «Утренние монологи в троллейбусе»)

Довели народ! У всех уже давление скачет. В такт колебаниям курсов доллара и евро. Особенно у тех, у кого нет ни того, ни другого... У всех прямо во рту бактерии размножаются!.. На улицах людей останавливают: а вы знаете, что они у вас там прямо сейчас?.. И по телевизору показывают! Ужас! Восемь инфарктов и девять инсультов! У тех, кого спрашивали. Зато все сразу одумались и начали зубы чистить! Даже те, кто не выжил...

Потому что, когда бактерии размножаются, – страшное зрелище!.. А что делать, если один свет в окошке остался – телевизор?! Не биллборды же на улицах читать! Ни книг, ни стихов, ни газет хороших – одни билл-бор-ды! А на них – то, что в рифму. В смысле – лица. Крупно – Арсений! Зовет страну спасать. А напротив – другой. Какой-то Онаний. Но дальше мелко-мелко, не разберешь издалека. Интересно, и к чему этот Онаний народ склоняет?..

Еще один биллборд видел. «ВИЧ спорту не помеха!» Это что – уже никакой надежды? В смысле – одна надежда? На ВИЧ-инфицированных? Могли бы тогда и наоборот написать. Дескать, спорт не помеха... Ведь что так читай, что этак – все равно одна жуть, довели народ...

Зато в телевизоре!.. О, какие там красивые страсти!.. У ихних нечаянных домохозяек торнадо крышу сорвало... У всех и сразу! У наших – наверно, тоже! Без торнадо. Полночь за полночь – смотрят! Утром на работу? Ха! Разве бы жили мы так, если бы

еще и работали?.. В офисные игры на компьютере можно и спросонья играть и с похмелья! С переговорником у плеча стоять? Не проблема. В глаза, если что, – спички. Главное – услышав голос начальника, тут же отреагировать: «Менеджер торгового зала слушает! Так точно! Отслеживаю!»

Или эти – «Затыренные в тропиках». Ну как пропустить?! Кто и как их туда затырил, никто уже не помнит. Сериал-то уже лет пять идет – на разных каналах и то с середины, то опять с середины. Покажут ли конец, неизвестно. Да и зачем? Этим затыренным и так хорошо. Тарифы на водоснабжение им не повышают. За вывоз мусора платить не надо. Все коммунальные удобства – под любым кустом. Знай себе бегай с голой... рукой и прямо с веток тропические фрукты рви!..

Зато за рекламу в промежутках телевизору особое спасибо! Ну да! Псориаз, диарея, вздутие кишечника, несварение желудка – если вовремя таблетку не принял... Да еще и грибок в интересном месте – с интересным запахом и интересным выражением лица. Довели народ!.. Но зато теперь любой с первого взгляда любые симптомы распознаёт!

Вот политик чего-то с экрана вещает. Ба! Да ведь невооруженным взглядом видно – как же его пучит! Вот-вот глаза на лоб полезут! У этого – изжога. Съел политического противника без закуски, а таблетку не принял. У того – диарея, вон как глаза бегают. Ему бы до туалета успеть добежать, а тут какой-то репортер поганый лезет, блин!.. А этого, по глазам видно, вообще вот-вот стошнит. Еще бы! Это же он о своем политическом оппоненте говорит... А того что, грибок замучил?..

Самое же страшное, что они еще и размножаются. О!.. Это зрелище пострашнее, чем размножение бактерий во рту! Только-только надежды появились, что останется три-четыре партии – блин, опять их за сто!..

Одно радует. Никто из наших политиков псориазом не страдает. Народ уже невесть до чего довели, а сами сидят в своих руководящих креслах – и не чешутся!..

ВИАГРА

– Слышал? Шишкович от виагры умер!

– Да ты что!.. Что же это за болезнь такая?

– Да не болезнь это, наоборот – лекарство.

– Во! Времена настали, да? От лекарств уже умирают. От какой болезни хоть? А то пропишут...

– Да уж не пропишут... это чтобы снова, как у молодого. Бабки выложил – и по бабкам. Шишкович в молодости ходок был. Вот и решил: умру, говорит, а виагру попробую.

– Смотри-ка, как в воду глядел. Что же ему некачественную подсунули?

– Да нет, нормальная, говорят, виагра, классная такая!..

– Ох, надорвался, значит?!.

– Не-е... Он от цены умер. Цену увидал – и все! Прямо на месте.

– Царствие небесное...

– Ага. А теперь говорит...

– Ты же сказал, умер!

– Ну да. А теперь ходит и говорит везде: «Всё, мужики. Если такова цена, то я, – говорит, – для этого дела умер».

ВНИМАНИЕ, ОЧЕПЯТКА!

Редакция с прискорбием сообщает, что в кулинарный рецепт, опубликованный четыре месяца назад, вкралась опечатка. Вместо «добавить столовую ложку стрихнина» следует читать «столовую ложку сахара». Удивляемся, что никто из наших 42 тысяч подписчиков до сих пор не сообщил редакции об этой ошибке. Вечная им за это память.

...

В предыдущем номере в статье «Дедовским способом» вкралась опечатка. Вместо «Пенсионером Козловым овладела паника» следует читать «Пенсионером Козловым овладела пани К.».

Приносим извинения читателям и пенсионеру Козлову.

ОДНОЙ ФРАЗой

Юмористы – это сатирики, уходящие от ответственности путем превращения остроты в остроты.

В прошлом веке в ночное ходили мальчики, теперь – девочки.

Лозунг: поднимем отечественных дураков на уровень мировых стандартов!

Каждый несет свой крест, но лишь избранные – к Голгофе.

Неужели и у поэтесс муза – женского рода?

ЗАГЛЯНИ В ЯЩИК

Новогодняя телепрограмма-тест

31 декабря

20.00 X/ф «20 тысяч лье под водку»

23.00 X/ф «Ночи "Каберне"»

1 января

1.00 X/ф «"Московская" слезам не верит»

2.30 X/ф «Жестокий ром»

3.00 Ночной телеканал «Полеты во сне и на Яву»

15.00 Т/спектакль «А поутру они проснулись»

16.30 X/ф «Тупой, ещё тупее»

17.50 Ретрокинозал. X/ф «Пей первым бренди»

18.30 Т/с «Дети капитана граппы»

19.40 Т/с «Пьющие в терновнике»

20.30 X/ф «Красное – по-черному»

22.00 X/ф «Высокий блондин и белое в ботинке»

23.00 Фильм-опера «Травиата»

23.30 X/ф «В осадке»

2 января

0.01 Т/с «Что пил покойник»

Если вы увидели именно эту телепрограмму, значит, встречали Новый год на всю катушку, увы.

Если никогда не видели такой телепрограммы, значит, даже в самую разгульную ночь вам не изменяло благоразумие.

Анатолій Кримський

НА ПЕГАСА, ПАНОВЕ!

(літературні пародії)

*“...Я пришитий, о Боже,
усім я пришит – “
(Віктор Погрібний,
зб. “Напис на шибці”.)*

Хто до чого пришит

Я без тебе не можу себе уявити,
Як п'яниця без чарки горілки,
Бо прив'язан, припнут, пришпандьорен, пришит
Рідним суржиком – до Матусівки.

Прилампічен, притерт, прилаштован, прип'ят
І прибит до свого лексикону,
І приляпан усім з голови і до п'ят
На просторах від Сяну до Дону.

Ти натхнення моє, ти мій хліб і мій квас,
Ти мій план грандіозних накреслень.
Лиш з тобою зйду на високий Парнас
Головою усіх літоб'єднань.

*“Не став мені діагноз: не поет,
Не треба крапельниці, ін'єкцій...
.....*

*Аби розгледіти мікроб мого натхнення
.....*

Чого не буде в моїх віршах”

Надія Гармазій, публікація
в "Кіровоградській правді"

Безнадійна хвороба

Навіщо кажеш правду: не поет?!
Сама те знаю, то моя хвороба,
Коли нема таланту ні мікроба,
Натхнення ноль і в римах вінігрет.
Зроби у верхній зовнішній квадрант
Мені ін'єкцію вакцини АНТИБЕЗДАР
Та покажи дорогу до лікбезу,
Мо' хоч тоді проклонеться талант
Хоч на мікроб, а, може, хоч на атом...
Клич Есмарха і стань мені медбратом!

*"Якщо тебе дратує
Зранку клімат –
Вини вчорашній
Метеопрогноз.
Це зрештою
Напруження не зніме,
Але можливий відведе
Психоз"*

(В. Могилюк, Кіровоград)

Поетична психопатія

Я вибив двері з лутками
І вікна,
Вкусив сусідку
Нижче пояска,
Кота закинув на фіг
На повітку,

Розбив на ганку
Глечик молока.
Я матюкав наповну
Клятий клімат
І учорашній
Метеопрогноз,
Та ні матюк,
Ні навіть власний клімакс
Не відвели
Оцей страшний психоз.

*“Сідло підв’язавши, до блиску начистивши зброю
Грайливим Пегасом не просто безцільно гарцюю.
Працюю, панове, невтомно і плідно працюю,
А злісне шипіння про себе немовби не чую”.*
(Анатолій Загравенко, зб. “Спадок”)

Мистецтво, панове...

Сідло підв’язавши мотузкою, плідно, панове, працюю –
Грайливим Пегасом до того, панове, гарцюю,
Що вже обігнав найбистрішого сірого зайця,
Збив куприка й лоба, панове, потовк собі... гланди.

Колега-нездара шипить, та його я не чую,
Гарцюю, панове, ще навіть плідніше гарцюю,
Набив я, панове, уже собі спереду й ззаду,
Напевне тепер без сідла на Пегаса не сяду.

Зайду на Парнасі в аптеку, панове, ту саму,
Де можна купити отого, панове, бальзаму,
Яким оте місце натерти моє многоплідне,
Щоб знову цвіла моя муза і Знам’янка рідна.

*“Я нерідко падав од вина
І не рідше, мабуть, од любові”.*

(Георгій Шевченко,
зб. "Лелеча пам'ять", Чернівці)

Що від чого падає

І яка то в дідька новина –
Сам не знаю, не ловіть на слові, –
Чи воно упало од вина,
Чи воно упало від любові?

Дмитро Танський

Давно знаний автор у літературних колах України, котрий друкувався і друкується в солідних виданнях: журналах "Дзвін", "Перець", "Запорізька Січ", альманахах "П'яте колесо", "Літературна Кіровоградщина"... Видав три поетичні збірки. Однаково вільно почувається як у жанрі сатири та гумору, так і в ліриці громадянського звучання. Член Національної спілки журналістів України та Конгресу літераторів України.

ДЕСАНТ НАД ПТАХАРНЕЮ

ЖЕРТОВНИЙ ПОДАРУНОК

Не в цеху, чи там в майстерні, і навіть не в полі,
А в кав'ярні згуртувалось чоловіче коло.
Роздавили пляшку „кави". Стали вияснити,
Який жінкам подарунок піднести до свята?
- У моєї, - перший каже, - скромні забаганки.
Вона дуже обносила. Куплю одяганку.
Інший мовить: - Хоча й бідний, для любої Груні
Візьму мило туалетне і флакон шампуні!
Третій каже: - Відзначимо день весни по - панськи ,

Куплю квіти і виставлю я на стіл шампанське!
Тут іще один схопився:- Я придбаю праску,
Щоб хоч трохи заспокоїть у цей день Параску!
Розібрались... Гриць куняє у буфетній залі...
-Ну, а ти чим, - під'юджують, - порадуєш Галю?
Обвів Грицько товариство каламутним оком.
-Мені, - гикнув, - із цим святом

одна лиш морока.

Доведеться помучитись, не дай бог нікому.
Наказала мені жінка, щоб ні кроку з дому.
Щоб тверезим, як той Бобик, сидів я у хаті.
Оце й буде подарунок на жіноче свято!

ЛОГІКА ВИБОРЦЯ

Обирали депутатів. Скільки було шуму й дзвону!
Депутат в Верховну Раду наш один на три райони.
Пиво вивезли й цукерки. Прапор мріє на дільниці.
Бюлетень Петро читає,

там самі „зальотні птиці”.

Той священик, той ветлікар,

той з начальницької свити...

Ні одного хлібороба, хто б селян міг захистити!
Як Петрові поступити? Взяв неквапно самописку,
Усі прізвища геть чисто повикреслював із списку!
Кум Микола розумніший, він одного все ж залишив,
І у тому бюлетені на зворотнім боці пише:
„Не здійсниш наші накази, заховаєшся в столиці,
ми із кумом там знайдемо й надаєм тобі по пиці!”

ВІЗНИК І ПАСАЖИРИ

Хлопці в барі випивали, звичайно ж, не пепсі.
Двоє гарно набралися, а третьому кепсько.
Двоє щідають горілочку, ще й добавки просять,

Їх приятель зручно вклався у тарілку носом.
Прислужниця молоденька, що не знає втоми,
Каже: „Хлопці, закругляйтесь, час іти додому,
Міліція десь тут поряд. Щоб лихо не вийшло,
Садіть на віз свого друга й повертайте дишло!”
Старий брови круто зводить:

„ Ша, курча, ми – з Балки!

На коня налий по сто нам. Другу ж – мінералки.
А про те, що зайве випив, не шепчи нікому.
Він із „тачкою” сьогодні й нас везе додому”.
Чи досталися на місце „візник” й „пасажирі”? –
Рідна ненька тільки знає та люди в мундирах.

ДЕСАНТ НАД ПТАХАРНЕЮ

Чи прокинешся уранці, чи вкладешся спатки, -
Голова болить одним: чим платить податки?
І доходи і розходи так обклали щільно,
Вічку ніде прослизнуть, бо чатують пильно!
Літом збори на траву, а на сніг – зимою...
Я під ковдрою п'ю чай, хтось услід за мною.
Вже обклали горобця, що ховався в стрісі.
А вже тих інспекторів, як грибів у лісі.
З перевіркою грядуть грізні грошоборці,
Із міліції там є сумлінні дозорці.
Йде озброєний загін, з ним вчені вівчарки,
Розкопали десь кінці, небу буде жарко.
Нічим пенсію платить, відстає зарплата,
Податковій же давай літаки й гармати.
Навіть курку сумнів взяв, чи знести яечко,
Податкова відбере. Стежить недалечко.

САМОБИЧУВАННЯ

Благаю я тебе, не злись,
Що не приніс шампанське й квіти.
І не рівняй “тепер” з “колись”,
Супутник твій зірвавсь з орбіти.
Ти не торкайся гострих тем,
Не ухиляюсь я від ноші.
Не самий гірший із нікчем,
Що не приніс додому гроші.
Колись джентльменами були.
Тепер лиш біль чаїти мушу.
Прошу, очима не свердли,
Не вивертай словами душу.
Зубами скрипни та налий,
Якщо зварила борщ із перцем...
А якщо ні, візьми й побий –
Прийде полегшення на серце.

ПЕРЕВАГИ ЕНЕРГОКРИЗИ

Інтерв'ю брав газетяр у Грицька Повиддя:
- Як Ви ставитесь до криз у галузі світла?
Чув, у вашому селі струм вже відключають ...
- То дрібниці, - Гриць йому, - терпимо й звикаєм.
Телевізор наш закляк. Ми живі й здорові.
Йде із свічкою доїть дружина корову,
Удосвіта не вмикає ту лампочку кляту.
Появився в мене шанс – зайвий час поспати.
Інша справа – підсвітить увечері б варто,
Бо граємо при кіптявці у сусіда в карти.
Як, буває, вийде гас, а на серці тяжко,
Навпомацки вперемін тягнемо із пляшки.
Хтось полізе спать на піч, хтось впаде до низу,
Так долаємо гуртом ми енергокризу.

ДОДАЧА

Дядько хату продає
Й надвірні будови.
В оголошенні своїм
Про все веде мову.
Що колонка у дворі,
Добре родить груша.
Є басейн метрів на три
І пристрій для душу.
Утеплений туалет,
Металеве ліжко.
Будка псина, льох, паркет,
для соління діжка.
Ну, не двір у дядька – рай,
Хоч справляй весілля.
Є теплиця і сарай,
Дрова і вугілля.
Пише: "Дешево продам,
Скину щось на бідність.
На додачу й так віддам...
Тещу свою рідну".

Анатолій Курганський

Народився 21 вересня 1941 року в селі Вищі Верещаки Олександрівського району. Вчителював з 1964 року – нині пенсіонер. Видав збірки «Сценарій про віварій», «Шепіт вітру степового», «Особисте бажання», «Міняю, куплю, продам», «Веселі заповіді», «Обоє рябоє», «Несправедливі сни». Член Конгресу літераторів України.

ПІФАГОРОВІ ШТАНИ

ПРОПАЖА

Пропавав студент у надвечірню пору:
Із овочевої він бази не прийшов.
На складі п'яного (в капусті) Жору
Вночі дільничний лейтенант знайшов.

ДИЛЕМА

Злодюгу піп кудись направить мусить,
Якщо у рай – той яблука обтрусить,
Якщо у пекло – теж причина є –
В металолом котли всі поздає.

ШТАНИ

На зборах батько учня – Жора –
Питає: "Чи знайшли того,
Хто вкрав штани у Піфагора?
На сина кажуть на мого.
А він не брав. Чутки ці дивні
Весь час у мене в голові,
Давайте скинемося по гривні
І купимо йому нові."

НА МОРСЬКИМ КУРОРТІ

– Який прекрасний час тепер, –
Сусідці каже Ната. –
Хто народився, хто помер –
Я можу розказати.
Де у бюджеті є дірки,
Які є господині,

Яка ціна на огірки,
Яка – на жовті дині.
Чи треба фарба сивині,
Чи кавуни здорові,
Які помії для свині,
Які давать корові.
Яке вугілля дістають,
Яку руду копають,
Яку горілку нині п'ють,
Які торби латають.
Чи в Лазаренка гроші є,
Чи Юля з ним “у долі”,
Кого Кличко тепер поб'є,
Які посіви в полі.
Куди дівають гроші ті,
Що платим за дороги,
Хто як пристроївся в житті,
Які в Руслани ноги.
Як депутатський корпус наш
Набив комусь там пику,
Бо з-за “горба” чекають транш
На суму превелику.

ЛЮБОВ ЛИСИЦІ

Як ранки відганяють ночі темні,
Йї тіка туман густий, мов молоко,
Іду я хори слухать акапельні,
Де чуть ку-ку-рі-ку і ко-ко-ко.

НЕ ОБДІЛИВ

Який розсудливий з'явивсь Лелека:
Живуть одне від одного далеко,
Але знайшов йї приніс Уляні сина

Й сигнал про аліменти для Максима.

ГОСТІ

- До Лева в гості завітала Зебра –
Від неї залишилися копита й ребра.
Казали це розгнівані шакали:
Вони її в цей день з гостей чекали.

ДІАГНОЗ

- Що ж виявили в хворого, у Жені? –
В лікарні лікар лікаря питає.
- Та тільки гривнів м'ятих півкишені,
Немає євро й "баксів" теж немає.

ХУДОЖНИК

Колись злітав, немов на крилах вітру,
Казали друзі: "Дар йому від Бога".
Став плутати палітру і півлітру –
І дар вже назавжди пішов від нього.

СОН

З цигаркою в зубах заснувши на дивані,
Крізь сон й пожежу крикнув Гриша дяді Вані:
- Водою полили всього, за це вас не виню,
Але ж ви перервали сон, де я смалив свиню.

ОБОЄ РЯБОЄ

Кабан – злодюга завітав у поле,
Став рить картоплю й поглядать навколо,
Чи хто за ним із звірів не слідкує.
Аж – гульк! – на нього Заєць чимчикує.
Все оглядається та кліпає очима,
І речовий мішок у нього за плечима.
Кабан до нього:
– Ти мене не бачив.
– Звичайно, – мовить Заєць, – що казати.
Мовчатиму, як риба, та одначе,
Допоможи тут моркви накопати.

КОТОВА ЛОГІКА

Два горобці кричать на сливі:
- Тепер ми будемо щасливі,
Бо вже взяли удвох з тобою
У ластівок гніздо без бою.
А Кіт сидів, наставив вуха
Й розмову горобцеву слухав,
Чекав, коли ті зможуть сісти,
Щоб їх, як ластівок, поїсти.

ТЕАТР

Кричить театр:
- А де ж глядач?
Глядач театру:
- Ти пробач:
Немає грошей в глядача.
Але театр не пробача.
Карпенко-Карий і Мольєр...
Вже стільки цих було прем'єр!
– Театр порожній, – каже мер, –
Глядач у злиднях весь тепер.

АНТОЛОГІЯ ОДНОГО ВІРША

*Юрій Каплан
(з.Київ)*

Кому какое дело,
Чем тешилась душа.
Она испить хотела
Из звёздного Ковша,
Она взлететь сумела
Сквозь взрывчатую взвесь.
Кому какое дело –
Решается не здесь.
Сутулый ствол
Вдали от людных мест,
Земля белым-бела
И благороден жест
Сутулого ствола.
Ствол беззащитно наг
От ранних холодов.
Он хочет сделать шаг,
И в этом – вся любовь.
Жива и в нас самих
Та – вопреки зиме –
Любовь глухонемых
Деревьев на холме.
Дыханьем «лю» леплю,

Пусть мне ответом – вихрь.
Но я тебя люблю
До клеток стволowych.

*Віра Яшан
(м. Мала Виска)*

Звисає хмарами горбатими
Печаль німа,
Шукаю очі твої в натовпі,
А їх нема.

Шепочуть губи недоторкані
Твоє ім'я
Навік зосталась неприборкана
Любов моя.

У трави упаду й наплачуся,
Душа болить.
Ми більш ніколи не побачимось...
А треба жить.

*Наталка Купчинська
(смт. Олександрівка)*

Вже годі зустрічі чекати.
Пройшли роки. Спливли сніги.
Та як же сталося, що втрати
Все крають душу, як плуги.

Вже за вітрами і дощами

Нам слід у слід стають сини.
Благаю долю: Бога ради,
Хоч в сні минуле поверни!

*Інна Рижик-Нежуріна
(м.Кіровоград)*

Кострубаті хрести нахилилися й шепчуть до глини –
Свій багатий ясир стережуть, не сплять.
Хилитають душі на згорблених спинах
І від того, буває, риплять.

І для них уже сонцю не шкода світла.
Аж засліплюють очі вбранням із вінків.
До німої задуми звиклі,
Дишуть сумом віків.

Пропускають мене крізь свої посірілі тенета,
Зупиняюся в часі і щось там собі кажу.
Слухачі бездоганні тримають секрети
Й віддано їх пронесуть за межу.

*Олександр Косенко
(м.Кіровоград)*

Не те щоб мрія –
Глум та й годі!
Яса небес та верховіть.
Забута пісня між мелодій,
Зрадлива мить межи століть.
Та як не кинь –
То дні, то ночі,

Від крука і до солов'я.
Вуста мої таки шепочуть
Твоє ім'я.

*Володимир Курченко
(Кіровоградський район)*

УМОВИ ВИЖИВАННЯ

Вживають комахи. Не тигри
Шаблезубі. Не мамонти дужі.
Затешися ж уперто, настирно
В кошиний розбурханий кужіль.
Комплекс неповноцінності – ноти,
По них мукають у колективі,
А в антрактах вицілюють всоте
Містечково розпалену мстивість.
Уяви себе Наполеоном!
На жінках доведи хоч звитягу!
Впийся цим кошиним законом,
Кров пролий за блошину присягу.
«Пристосуйся і виживи» – гасло –
І мета довговічності сяє.
Все так вигідно і досконало!
... Незначне лиш – людини немає...

*Георгій Шевченко
(Кіровоград-Чернівці)*

Вже й вечоріє...
Швидко гасне день.
А ще ж недавно в небі сяло сонце,

Бриніло тихо сизе волоконце
Від бабиного літа де-не-де.

Ген листопаду полум'я сумне
Долизує колишні шати,
Уже туман, як попіл іржуватий,
Сухий бур'ян на сіру потерть мене.

Якась бентега висне угорі,
Та входить в душу незбагненне свято:
Із служби повертаються солдати,
І молодіють їхні матері.

*Дмитро Танський
(м. Кіровоград)*

ОСІННІЙ

День сповільнив зазвичайний біг
На межі десь радості з бідною,
Підкотився під ноги горіх
Дощовою вимитий водою.

Сто вітрів набігло звідусіль,
Холод наступа на вечір вперто.
І стає пронизливішим біль,
Той, що крає серце... незаперте.

*Анатолій Загравенко
(м. Знам'янка)*

Мої передчуття були, як сон, пророчі.
Що не збулося нам, чом плакати за тим?
І ви вже не одна у помислах жіночих.

Тамара Журба
(с. Іванівка Долинського району)

«Ви знаєте, як липа шелестить!»
П. Тичина

Ми говорили з липою удвох,
Її рука в моє віконце стука...
Я знаю: там десь причаївся лох,
Розмову нашу так осінньо слуха.

Втікають сни. Мовчить безлистий сад,
У ковдру неба кутаючи плечі,
Бо холодно. А кілька літ назад
Не віщувалось холодів, до речі.

Ми постаріли, липо, на цю ніч.
Листки хвилин осипались дочасно...
Ти чуєш, як летять вітри сторіч
На ловлю душ, на поглинання часу?

ЗМІСТ

УКРАЇНСЬКА ПОЕЗІЯ

Алла Ковалішина.....	4
Анатолій Кримський.....	12
Ірина Кримська.....	22
Анатолій Чечель.....	31
Оксана Шпирко.....	43

РУССКАЯ ПОЭЗИЯ

Наталья Бидненко.....	54
Петр Пархоменко.....	64
Елена Надутенко.....	75
Николай Ильин.....	88
Ефим Авруцкий	96

Анатолій Юрченко.....111

ПРОЗА, ПУБЛІЦИСТИКА

Олексій Коваленко

Босівка.....119

Колоски.....126

Сергій Колесников. Понад Бугом та Синицею.....128

Сергій Шпудейко. Про велич божу. Шлях до джерела
всього сущого. За межею смертного світу. (Уривок).....138

Василь Білошапка

Бірківська епопея Богдана Хмельницького.....149

САТИРА. ГУМОР

Анатолій Юрченко.....162

Анатолій Кримський.....178

Дмитро Танський.....182

Анатолій Курганський.....188

АНТОЛОГІЯ ОДНОГО ВІРША.....195

ЛІТЕРАТУРНЕ ВИДАННЯ

**А.Ковалішина, А. Курганський, Д. Танський,
І. Кримська, А. Чечель, С. Шпудейко,
О. Шпирко, Н. Бідненко, П. Пархоменко,
М. Ільїн, А. Юрченко, А. Кримський,
В. Білошапка, О. Коваленко, Ю. Авруцький,
С, Колесников, О. Надутенко**

ЛІТЕРАТУРНА КІРОВОГРАДЩИНА АЛЬМАНАХ

Українською та російською мовами

Редакційна колегія: О. Надутенко, А. Юрченко
Технічний редактор: С. Чудна
Художній редактор: А. Кримський
Коректор: Н. Бідненко

Підписано до друку 12.03.2010 р. Формат 60x84 1/16.
Папір офсетний. Друк ризографічний. Гарнітура Lazurski.
Ум.друк.арк. 11,97. Тираж 200. Зам. 149.

Комунальне підприємство “Центрально-Українське видавництво”
Україна, 25006, м.Кіровоград, вул. Тимірязєва, 69.
Тел.: (0522) 24-25-96, 24-48-51.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої
продукції
від 27.12.2004 р., серія ДК № 2051.